KEMALETTİN TUĞCU

Bir Garip Kızcağız

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-2

BİR GARİP KIZCAĞIZ

Millî Eğitim Bakanlığı'nca 7 Ekim 1985 Tarih, 2197 sayılı Tebliğler Dergisi'nde İlk ve Ortaokul öğrencilerine duyurusu yapılmıştır.

KEMALETTİN
TUĞCU

BİR GARİP KIZCAĞIZ

DAMLA
YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU

2

Damla Yayınevi Nu.: 139

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 2

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resimler
Hamit Yüksek

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-097-0

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

BİR GARİP KIZCAĞIZ

Garip kızcağız evimize geldiği zaman ben daha ilkokulun dördüncü sınıfına gidiyordum. Yaşım da on bire yakındı.

Öğleden sonra eve geldiğimde bir de ne göreyim? Annemin dikiş diktiği odanın divanının üstüne küçük bir kızcağız oturuyor. Annem elini, yüzünü yıkamış, biraz da yiyecek verip oturtmuş bir köşeye.

— Anne, bu çocuk kim? diye sordum.

— Evlâtlık, dedi.

— Evlâtlık ne demek?

— Bir çocuk alır, ona bakarlar, kendi evlâtları gibi olur. O zaman işte bu çocuğa evlâtlık denir.

— İyi ama bu kızcağızın kimsesi yok mu?

— Babası hayırsız bir adammış. Galiba bir suç işlemiş de kaçmış. Annesi kapılarda çalışırmış. Bu çocuğa bakacak güçleri yokmuş. Bir komşularına verip yollamışlar.

— Nereye yollamışlar anne?

— Al götür, kime verirsen ver, demişler.

— Bir insan ne kadar fakir olsa çocuğunu verir mi anne? Ne diye aldın bunu. Başımıza bir iş çıkar.

Annem başını salladı:

— Almadım, dedi. Kadın kapıyı çalıp girdi içeriye. Biraz dinlenmek istiyormuş. Çok yürümüş. Oturdu. Çocuktan söz etti. Sonra sigara istedi. Ben sigara içmediğimi söyledim. Şuradan, bakkaldan alıp geleyim Hanımım, dedi. Gitti, o gidiş. Hâlâ gelecek.

— Kadın kimin nesi imiş?

— Söyledim ya, bilmiyorum. Sonradan çocuğa sordum Sabriye imiş adı.

— Nerede oturuyormuş?

— Ne bileyim, bana söylediğine bakılırsa çok uzaktan gelmiş de yorulmuş.

— Şimdi ne olacak?

— Ben de onu düşünüyorum oğlum.

— Anne bu kızcağız çok küçük, evlâtlık filân olamaz ki. Alt kattakilerin bunun kadar kızları var, daha ağzına yemek yediriyorlar.

— Bilmiyorum oğlum, bekliyorum işte. Kadın gelip de alacak diye.

— Sakın bu çocuğu çalmış olmasınlar?

— Ben de düşündüm ama öyle pek çalınmış çocuğa benzemiyor. Hem çalsalardı ondan faydalanmaya kalkarlardı.

— Senden para filân istedi mi kadın?

— Hayır. Dedim ya, tütün almaya diye çıktı gitti. Hâlâ gelecek.

— Karakola haber versek!

— Bu benim aklıma gelmedi. Kadını bekliyorum. Ama karakola haber versek de ne çıkar? Yine bize emanet bırakırlar. Üstelik birtakım sorumluluk altına gireriz.

— Komşular gördü mü?

— Karşıki hanım geldi, eteğini prova yaptırmaya. O gördü. Anlattım, o da şaştı. Belki de birisinin çocuğunu çalmıştır da hainlik olsun diye ortadan kaybetmiştir, diyor.

— İnsanın aklına her şey gelir anne? Gelen kadın başka bir şey söylemedi mi?

— Kızı sedire oturtmuştu. Yanında küçük bir bohça vardı. Nenin nesidir diye baktım. İçinden bir nüfus kâğıdı çıktı. Dürdane diye yazılı. Annesi Hanife, babası Arif.

— Peki memleketi?

— Doğduğu yerin yazılı olduğu sayafa yırtılmış. Zaten nüfus kâğıdı çok eski. Başka bir şey anlamaya imkân yok.

Ben çocuğun yanına oturdum. Koyu kestane rengi saçları vardı. Elimi başına götürdüm. Kedi okşar gibi okşadım. Saçları ipek gibi yumuşaktı. Ben okşarken önüne bakıyordu. Çocuksu yanaklarında bir kızarıklık dolaşıyor, utanıyordu. Şakaklarından beri sımsıkı iki saç örgüsü vardı.

Çocuğun yanağının birinde fazlaca bir kızarıklık gördüm. Ne olduğunu sordum. Çocuk:

— Babam dövdü, dedi.

— Dövdü mü?

— Hıı, dövdü.

— Yaramazlık mı yaptın?

— Ben bir şey yapmadım.

— Bir şey yapmayan çocukları döverler mi?

— Babam döver.

Ben çocukla konuşurken annem:

— Cemal, dedi. Bu çocuğu biraz silip temizliyeyim dedim. Gömleğini bir de çıkardım ki sırtı, bacakları çürük içinde. İnsanın bakmaya içi dayanmıyor. Ne olduğunu sordum, hep; dövdüklerini anlatıyor. Bir şey yapmaya, hatta konuşmaya korkuyor.

Çocuğun başını tekrar okşadım, sesimi tatlılaştırdım:

— Senin başka kardeşin var mı? dedim.

— Var, dedi.

— Adı ne?

— Gülçin.

— Senden büyük mü?

— Benim kadar.

— Onu da dövüyorlar mı?

— Iıh, onu hiç dövmüyorlar.

— Siz nerede oturuyorsunuz?

— Cami sokağında.

— Nerede bu sokak?

— Orhaneli'nde.

— Orhaneli nerede?

— Bilmiyorum.

— Buraya nasıl geldiniz?

— Otobüsle geldik.

— Çok uzakta mı?

— Çok, çok uzakta. İki defa yolda yemek yedik.

— Başka yolcular da var mıydı?

— Çok çok insanlar vardı. Sabriye teyzenin kucağında oturdum hep.

Çocuk çok zekiye benziyordu, bıcır bıcır konuşuyordu. Yüzünde bir incelik, bir duygusallık vardı. Ama her şeyden çok korkuyordu. Bir iki defa kapı çalındığı zaman çocuğun renginin solduğunu gördük. Saklanacak, kaçacak bir yer arar gibi bir hâli vardı.

Ayağında ufacık çoraplar vardı. Elbisesi de köylülerin giydiği o kasaba dokuması yeldirmelik kumaştandı.

Annem meğer ona bir şeyler dikiyormuş. Kendi eskilerinden bir gömlek, elbisesinin sağlam kalmış taraflarından bir elbise.

Kalktı, Dürdane'nin elinden tuttu:

— Gel kızım, dedi, yoldan geldin seni yıkayayım.

Çocuk ağlamaya başladı. Ama annem fazla dinlemedi:

— Böyle durup dururken ağlarsan ben de seni istemem, dedi. Hem bak hava yaz. Çok sıcak suyla yıkamam seni. Eline bir bez veririm, gözlerine tutarsın, sabun da kaçmaz, gel kızım.

Ağlama sesi çabuk kesildi. Annem kızcağızı yıkamış, kurulamış, arkasına diktiklerini giydirmiş. Odada güzelce saçlarını taradı, bir kurdele parçasıyla da bağladı.

Çocuk güzel, çok şirin ve tatlıydı, ama büsbütün güzelleşmişti. Anneme emniyet bağlamıştı. Hep onun yakınlarında bulunmak istiyordu.

O akşam Allah ne verdiyse yedik. Dürdane yemek yemeye korkuyordu. Tabağına konan yiyeceği yemesi için bir iki defa söylemek gerekiyordu. Bu da nazlandığından değil, korktuğundan ileri geliyordu. Annem onun tabağına yiyecek koyarken:

— Hepsini ye Durdu, diyordu. Bunların hepsi senin. Daha da istersen veririm. Sakın çekinme, haydi kızım.

Çocuk yine korku içinde:

— Bu ekmek parçasını alabilir miyim? Bu suyu içeyim mi?

Gibi sorular da soruyordu. Biz anladık ki, bu kızcağızı çok dövmüşler ve korkutmuşlar.

Annem geç vakitlere kadar dikiş dikti. Çocuğu kendi divanının üstüne yatırdı. Çocuk uyudu.

Adı Dürdaneydi ama ona Durdu diyorlarmış. Ben erkenden okula gittim. Çocuk daha kalkmamıştı. Sessiz sedasız evin içinde kana kana uyumuştu.

Okuldan dönüşte yine onu odada gördüm. Uslu uslu oturuyordu. Ayağına büyük gelen ayakkabılarını çıkartmıştı. Annem onu mahallede gezen arabalı ayakkabıcıdan bir çocuk ayakkabısı ile küçücük terlikler almıştı. Ne de olsa çocuktu. Terlikler ayağında olduğu hâlde ayakkabıları da yanına koymuştu. Her şeyden korktuğu hâlde, yine de çocukluk heveslerini bırakamıyordu. O gün de gelip giden, çocuğu arayan olmamış. Durdu da anneme biraz daha alışmış. Dikkat ettim, hep anneme sokuluyordu. Annem de ona acıyor ve ara sıra okşuyor, ya da yanağından öpüyordu.

*
* *

Benim babam bir tesviyeci idi. Bir fabrikada çalışıyordu. Onu mahallede herkes sever, Ferit usta diye ararlardı.

Zavallı babam fabrikada bir iş kazasına uğrayıp, hasta-

haneye kaldırılmış ve biz gittiğimiz zaman onu ölmüş bulmuştuk.

O zaman ben birinci sınıftaydım. Sonra işte aradan zaman geçmiş, anneme ve bana sigortadan aylık bağlanmıştı. Oturduğumuz apartmana borcumuz vardı. Fabrikadan aldığımız tazminatla bu borcu kapatmıştık.

Bir evimiz vardı, ama aldığımız aylık bizim masraflarımıza yetmiyordu. Zaten annem, eskiden de geçime yardımı olur diye, dikiş dikerdi. Yeniden komşulara dikiş dikmeye başladı. Böylece geçinmemiz kolaylaşıyordu. Apartmanın da bazı giderleri vardı. Biz payımıza düşeni veriyorduk.

Mahallede bizi iyi olarak tanırlardı. Eskiden Ferit ustalar diye bizi anarlardı. Babam öldükten sonra Terzi Mihride Hanım, yahut sadece Terzi Mihri Hanım diyorlardı.

İşte bu arada, evimize bu garip kızcağız gelmişti. Annemin kız evlâdı olmamıştı. Bu çocuğa heves ediyordu. Çocuk da onu yumuşak ve nazik bulmuş, ona iyice sokulmuş ve ana gibi benimsemişti.

Komşulara dert anlatmak da güçtü. Annem dedikodunun, soruların arkasını kesmek için:

— Evlâtlık aldım Dürdaneyi, deyip işin içinden çıktı.

Ama şimdi yine de komşular susmuyorlardı:

— Bu kadarcık çocuk evlâtlık olur mu? diyorlardı. Başına dert mi arıyorsun, çocuk bu, bin türlü masrafı olur. Hele hastalıkları?

Bunları biz de biliyorduk, ama ne yapalım, evimize getirilip bırakılan bu kızcağızı sokağa atacak değildik ya?

Evin içinde bir kedi kadar sessiz ve gürültüsüz olan kızcağızın varlığına biz çok alışmıştık. Ben her eve dönüşümde kızcağızı annemin yanında görünce sevinir:

— Arayan, soran olmadı ya anne? derdim.

Annem bütün gün, evde tek başına idi. Eskiden içine sıkıntı basar, dikişini alıp bir komşuya giderdi. Şimdi, bu kızcağız geldikten sonra, hiçbir yere çıkmıyordu. Eğer dikip hazırladığı bir elbiseyi teslim etmeye gidecekse benim eve dönmemi bekliyordu. Çocuğu yalnız bırakmak istemiyordu.

Annem istemese de kızcağız getir götür yapıyor, sofra kuruyor, yemekten sonra sofra topluyordu. Ama hiçbir zaman annem onu bir işe zorlamıyordu.

Annemin de, benim de içimizde bir kuşku, bir rahatsızlık vardı. Çocuğun hâlinden şüphe ediyorduk. Bize köyden, kasabadan çat pat bir şeyler söylüyordu. Annesi Hanife onu çok severmiş. Babası Arif kavgacı bir adammış. Ama kardeşi Gülçin'e ikisi de çok iyi davranırlarmış.

Bize birtakım köyden, köy hayatından çat pat bir şeyler anlatmasına karşılık bu kızcağızda inanılmaz bir incelik, bir zekâ ve güzellik vardı.

Dürdane'nin koyu kumral saçları gayet bol ve gür, cildi pek nazik ve inceydi. Sesinde bir nazlılık, bir yumuşaklık vardı. Öyle alıştırmışlar diyecektik ama kızcağız çok az yiyecek yiyordu.

*
* *

Aradan bir yıl kadar geçti. Ben beşinci sınıfa geçince, annem de bir rop diktiği ilkokul müdürünün karısına çocuktan söz etmiş:

— Herhâlde altı yaşını doldurmuş, yedisinin içinde olacak, demişti. Çok zeki bir kız. Cemal çalışırken hep yanında duruyor. Hiç kendisine göstermediğimiz hâlde harfleri ezberlemiş. Acaba müdür bey bu sene çocuğu okula alabilir mi?

Müdür çocuğu istemiş, zekâsını, yeteneklerini görmüş, kızcağızı, okullar açılınca, birinci sınıfa aldı. Nüfus müdürlüğüne de başvurarak durumu anlattık. Gazetelerle ilân ve-

rildi. Sonra süresi dolunca yeniden bir nüfus kâğıdı düzenlediler. Annem kimsesiz yazılan bu kızcağızı tam bir evlâtlık olarak aldı.

Artık Durdu okula gidiyordu. Benimle beraber evden çıkıyordu. Mükemmel bir okul kıyafeti, başında kurdelesi, belinde kemeri, beyaz yakası ve kollukları vardı.

Okul arkadaşları bu cici kızı çok sevdiler. Onların arasında tam bir kız çocuğu hayatı yaşamaya başladı. Daha ilk ayın sonunda öğretmenlerin dikkatini de üzerine çekti. Zeki, becerikli ve yetenekliydi. Kendi yaşındaki çocuklardan daha iyi kavrıyor, daha iyi çalışıyor ve başarı gösteriyordu.

Durdu'nun bize anlatıkları ile yapısı ve yetenekleri arasında hiçbir ilişki yoktu. Şuna inandık ki bu çocuk garip bir yaratık, yaşantısında bir gizlilik olan bir mahlûktur. Zaten bize getirilip bırakılması da bunu anlatıyordu. Annem:

— Köylerde, doğan çocuğa, yaşaması dileği ile, Yaşar, Durdu, Duran, Dursun, Durmuş gibi adlar koyarlar, diyordu. Ama ben inanıyorum ki, bu yavrucağın bize bildirilen adı bile kendisinin değil. Beş, altı yaşına kadar köyde yaşıyan bir kızcağızın üzerinde muhakkak köyden, köy hayatından bir eser kalır. Bunda katiyen öyle bir şey yok. Sonra bu yıpranmış nüfus kâğıdı ne idi? Niye doğum yerini gösteren yer koparılmıştı. Bu bir kaza, bir ihmâl, bir yanlışlık değildir. Bu yavrucağa fenalık yapan insanlar, onu bize getirip bırakmakla bizi de kendi suçlarına veya günahlarına kattılar.

— Ama anne, dedim. Biz bu çocuğu ne çaldık, ne de kimin nesi olduğunu biliriz. Ortada kalmış bir yavrucağı sen kendine evlât edindin.

Tabiî bu konuşmalar kızın duymayacağı yerlerde oluyordu. Onun üzerinde bir ürkeklik kalmıştı ama, çocuk olduğu için ıstıraplarını çabuk unutmuş ve bu arada vücudundaki çürükler de yavaş yavaş kaybolmuştu.

Dürdane'nin zekâsı ve başarıları arasında bazı eğilimleri de dikkatimizi çekmeye başlamıştı. Bunlardan biri resim, biri de ses güzelliğiydi.

Sınıf öğretmeni bana haber verdi. Annem okula uğradı. Öğretmen içyüzünü bilmediği için, anneme kızcağızın resme karşı olan başarısından söz ettikten sonra sormuş:

— Hanımefendi, bu kızınıza neden bu adı koydunuz?

— Onun adı Durdu değil, Dürdane'dir, demiş annem.

— Evet, ama yine de kızcağıza yakışmıyor bu isim. Ben sizin yerinizde olsam ona sadece İnci derim.

— Öğretmen Hanım, İnci bizim soyadımız.

— Çok güzel, bu kızı İnci diye çağırsak çok iyi olur. Tam kendisine göre bir ad.

Annem ne düşündüyse:

— Hakikaten öyle, demiş. Zaten Dürdane, inci tanesi demek olduğuna göre kızıma artık İnci diyelim.

Bu sebeple Durdu'nun adı İnci oluverdi. Zaten bize soyadımızla birlikte Cemal İnci, Mihri İnci, babama da Ferit İnci derlermiş. Annemin anlattığına göre, babam soyadını Birinci olarak almış. Ama nüfus idaresinden Birinci soyadını alan çok olunca, birini kaldırmışlar, babama İnci adını vermişler. Tabiî bu çok eski hikâye. Babamın da babasının zamanından kalma.

Benim okulu bitirdiğim, İnci'nin de ikinci sınıfa geçtiği yaz aylarında hemen hemen apartmanda tanıdık kalmadı. Ama yine de anneme elbise diktiren azalacağına artıyordu. O kadar ki, bazen ben de kendisine yardım etmek zorunda kalıyordum. Bu arada İnci de elinden geleni yapıyor, hiç olmazsa sofra kurup kaldırıyor, kapları yıkıyor, ortalığı süpürüp, toz alıyordu.

Annem onu hiçbir zaman, hiçbir işe zorlamıyordu.

Zaman, çocuk belleğindeki eski anıları gün geçtikçe daha fazla örtüyor, bir zamanlar hatırladığı olaylar, artık günlerin ve yeni olayların yığınları altında kalıyordu.

Aklımızı kullanarak, uykularımız kaçarak düşünüyor ve çocuğun ağzından bir şeyler anlatmaya çalışıyorduk. Ama ona bizim kızımız, bizden biri olmadığını da hatırlatmak doğru değildi. Bu yüzden soramıyorduk. O, bir sebeple bize bir şeyler anlatıyordu.

Bir gün bize kırmızı kurdeleden söz etmişti:

— Benim de böyle bir kırmızı kurdelem vardı eskiden. Hanife annem fiyonk yapmasını bilmezdi. Bir komşu kızı bağlardı benim saçlarıma. Sonra bir gün Arif baba koşa koşa eve geldi. "Çabuk bu piçi ortadan kaybet" dedi. Hanife anne benim başımdaki kurdeleyi kardeşimin başına taktı. Beni alınca mutfak kapısından komşunun evine götürdü.

Çocuk bu olayın sebeplerini bilmiyordu. Annem sormuştu:

— Arif baba dediğin adam seni sevmiyor muydu?

— Hiç sevmezdi anneciğim. Ben de onu sevmezdim.

— Arif babayı neye sevmezdin?

— Beni hep döverdi. Önümdeki yemeği alır, Gülçin'in önüne koyardı. Sonra "Hanife, derdi, buna iyi bak, bu ağırlığınca altın, bizim için."

— Sonra ne oldu o gün?

— Hangi gün anneciğim?

— Hanife Hanımın seni mutfak kapısından komşuya götürdüğü gün?

— O gün mü? Hıı, bilmem, orada çocuklar vardı, oynadım.

— Sonra eve dönmedin mi?

— Hanife anne beni akşam olunca geldi, aldı.

— Seni ne diye evden uzaklaştırdılar dersin?

— Bilmiyorum anneciğim. Ama babam Hanife anneme hep söylerdi. "Bu piçi ortadan kaldırmalı" derdi.

— Ya, bak sen? Çok fena adam!

— Ama Hanife anne o kadar fena değildi. Zaten Arif baba her zaman bulunmazdı. Ona her hafta çamaşır hazırlanır, börek yapılır, zindana götürülürdü.

— Zindana mı?

Durdu, Arif'i arayan jandarmalardan korkmuş, annesine koşmuştu.

— Evet. Bilmem, öyle derlerdi. Bazen de gece yarısı eve gelir, acele ile yiyecek alır, çamaşır alır, ortalık ışımadan kaçar giderdi.

— Kimden kaçardı?

— Jandarmalardan.

— Bunu nereden biliyorsun?

— Ara sıra jandarmalar gelir, evi ararlardı. Bir gün ben korkmuş, Hanife annemin eteklerine sarılmıştım. Jandarma bağırıyordu. "Doğru söyle, Arif nerede? Yoksa bu kızı alır, giderim." Hanife annem ağladı: "Bilmiyorum derdi. Bana söylemedi. Evde ne varsa gelip aldı, kaçtı, gitti?"

Çocuğun belleğinde, bu olay, korkulu olduğu için yer etmişti. Hattâ bize anlatırken gözleri dopdolu oluyor, korku ile kapıya bakıyordu. Sanki oradan birisi çıkıp gelecek.

Biz anlıyorduk ki bu kız bize, çocukluğunda olup bitenleri anlatamayacak. Biz de ona, hatırladıklarını unutturmalıydık. Bizden olmadığını düşünüp üzülmesin, bize alışkanlığı eksilmesin.

Sonra bu kızın lâcivert gözleri vardı. Ben okulda kızların ve oğlan çocukların arasında birçok mavi gözlü arkadaş görmüştüm. Onların gözleri çok açık mavi idi. Bu kızcağızınki mora yakın, menekşe rengine yakın bir mavilikteydi. Onu ilk gören bir hanım mutlaka iki omuzundan tutar:

— Bak bakayım yüzüme, derdi.

Çocuk yüzüne bakınca da koyu mavi gözlerine hayran olur:

— Maşallah yavrum, diyip göğsüne bastırırdı.

Annem, nazar değecek diye onun omuzuna bir nazar boncuğu iliştiriverdi. Bir iki defa öğretmen:

— Mihri Hanım, demişti. Siz böyle şeylere inanmayınız. Nazar filân hep boş şeylerdir.

Annem buna karşı:

— Analık bu, diyordu. Bir mavi boncuğun ne zararı olacak?

— Eğer maviye nazar gelmezse çocuğun gözleri kendisini korur.

Annemin içi yine de rahat edemedi. Kızcağızın serçe parmağına mavi taşlı minimini bir yüzük taktı. Artık buna da öğretmenler karışamazlar ya.

Yavaş yavaş Dürdane ve Durdu adını dilimiz unuttu. Kızcağıza hep İnci diyorduk. Komşular da böyle, İnci aşağı, İnci yukarı.

Annem terzi olduğu için İnci'yi çok iyi giydiriyor, daima yıkayıp temizliyor, saçlarını sık sık tarıyordu.

Bir gün üstümüze taşınan bir kiracı elbise diktirmeye gelmişti. O gün pazardı, biz de evdeydik. Hanım şuradan buradan söz ederken:

— Sormayın, dedi. Zorla güzellik olmuyor işte. Okuldan müzik koluna ayırmışlar. Hocası ayrıca ders verecek. Bizim bey heves etti, bir de piyano aldı. Ama çalan kim? Yüzüne bile bakmıyor. Var mı apartmanın önüne insin de kapıcı çocuklarıyla seksek oynasın?

Annem güldü:

— Heves, kabiliyet bu hanımefendi, dedi. İnci de müzik kolunda. Birkaç arkadaşı hocadan ders alıyormuş. Şimdiye kadar ağzını açıp da hiçbir şey istemeyen çocuk kalkıp piyano istemez mi? Kızım bir şey istesin de ben onu yerine getirmeyeyim? Çok acı...

Annem gözlerinden akan yaşı bileği ile sildi. Komşu hanım:

— Piyano istiyordu demek, dedi. Alsaydınız bari?

— Hanımefendi, biz ancak geçiniyoruz. Ben çalışmasam aç kalırız. Piyano az buz para ile alınmaz ki...

Ertesi gün bu üst kattaki hanım gelmiş:

— Mihri Hanım, demiş. Siz İnci'ye ders aldırınız. Bizim piyanoda çalışsın. Zaten bey evde yok. Akşamdan akşama gelir. Ben de yalnızım. İnan olsun bana yük olmaz. Bey diyor ki: Belki bizimki heveslenir de merak sarar.

Piyano öğretmeni, akşama doğru geliyormuş. Bir iki gün sonra komşu gelip İnci'yi aldı, yukarıya götürdü. İki saat kadar piyano sesini duyduk. Sonra İnci öğretmenle beraber indi. Adamcağız kapıyı çaldı:

— Aman Hanımefendi, dedi. Bu çocuğu ihmâl etmeyiniz. Müziğe karşı büyük tutkusu var.

Annem geçim hâlimizden söz edince adam:

— Ben kendi hesabıma bir şey istemem, dedi. Tek bu yavrucak yetişsin. Komşumuz da iyi insan. Kolaylık gösteriyor.

Biz ne yapacağımızı bilemezken müzik öğretmeni öğleden sonra komşumuza gelirken bizim kapıyı çalıyor:

— Haydi bakalım Maviş Hanım, ben geldim, diyordu.

*
* *

Ortaokula başladığım zaman İnci de ilkin üçüncü sınıfına geçmişti. Bir buçuk sene kadar bir süre içinde annemin evlât edindiği bu kızcağız, biraz boylanmış, biraz toplamış, ama güzelliğinden, nazlılığından ve çalışkanlığından hiçbir şey kaybetmemişti.

Dokuz yaşının içinde olan İnci anneme ev işlerinde çok fazla yardım ediyor, okula gittiği, derslerini başarı ile sürdürdüğü hâlde evin içinde de yeni yeni işleri üzerine alıyordu.

Annem çalışmaya mecburdu. O çalışmazsa biz geçinemezdik. Apartmanın birtakım giderlerine, yakıt parasına katılmamız gerekiyor. Okul masrafları da gittikçe artıyordu.

Annem bazen sabahtan akşama kadar, bazen de geceyarılarına kadar çalışıyordu. Ama o da artık sıkıntılı olmuştu. Bazen kış bile olsa pencreyi açar, taze hava ile karşılaşmak ister, bazen elindeki işi bırakıp uzanır, gözlerini kapayarak dinlenmeye çalışırdı.

Yaz ayları bizim için daha iyi idi. Pazar günleri annem de tatil yapıyordu. Üçümüz, çoğu zaman yürüyerek şehirde gezmeye giderdik. Dairemizin iki tarafında da balkon bulunduğundan, annem bazen makinesini balkonlardan birine çıkartır, orada çalışırdı.

Bir yıl içinde İnci piyanoyu o kadar ilerletmişti ki okulda bile ona bazı parçaları çaldırıyorlar, koroda dikkati çeken bir ses oluyordu.

Yine bu arada, önce bizi çok üzen bir olay geçti Handan Hanımın kocası bir binbaşı idi. Anadolu'nun uzak bölgelerinden birindeki bir birliğe atamışlardı. İster istemez toplanıp gideceklerdi.

İnci'yi çok seven bu Handan Hanımla kocası Adil Bey, bize Allah'a ısmarladığa indikleri zaman Binbaşı:

— Mihri Hanım, demiş. Biz çok uzaklara gidiyoruz. Oralarda değil piyano, bildiğimiz ud bile bulunmaz. Bir kaval vardır, bir de saz. Bu yüzden piyanoyu bırakmak zorundayız.

Annem şaşalamış, sonra:

— Beyefendi, demiş. Allah sizi inandırsın benim piyano alacak hiç durumum yok. Ortalığın hâli malûm.

Binbaşı hemen:

— Bilirim Mihri Hanım, demiş. Bir çatı altındayız. Biz uyur uyanırız, sizin makinenin sesi hâlâ devam eder.

Binbaşı ikram edilen kahveyi aldıktan sonra:

— Evvvvveeet, demiş. Piyano alacak durumunuz yok. Ama biz de şu aralık, aceleye getirip satmaya kalksak yarı fiyatına almaya kalkarlar. Bakınız ben şöyle düşünüyorum. Piyanoyu sizin daireye indirelim. Hem burada korunmuş olur hem de İnci piyanosuz kalmaz.

— Teşekkür ederim, demiş annem. Fakat emanet mal. Dünyanın bin türlü hâli var. Deprem olur, yangın olur, ben sorumluluktan korkarım.

Binbaşı kesip atar:

— Mihri Hanım, ben bu piyanoyu İnci'ye emanet ettim. Tamam mı? Benim mankafa kızım iki yıl içinde bir şey beceremedi, İnci'cik tutmuş yolu gidiyor. Bir gün asker amcasını hatırlasın, bana yeter bu.

İşte böylece Binbaşı Adil Bey kızı Neşe'ye aldığı piyanoyu bize bıraktı. Konu komşuya da parasıyla sattım demiş.

Onlar çekilip gittiler. Artık bizde bir piyano vardı. İnci hemen her gün müzik derslerine de çalışıyor, öğretmenin verdiği ufak tefek parçaları büyük bir dikkatle çalıyordu.

Hattâ annem dikişten bunaldığı zaman:

— İnci, bir şeyler çal kızım, diyordu.

Komşular rahat durur mu? İkide bir soruyorlardı:

— Kaça verdiler size?

Ya da anneme dokunduruyorlardı:

— Bir de ortalığın hâlinden şikâyet ediyorsunuz? Kazancınız dediğiniz kadar azsa bu piyanoyu nasıl aldınız?

Annem uygun cevaplar veriyor, ve bazen canına yetince:

— Kimse kimsenin hâlinden anlamaz, diyordu. Ben berber peşinde, manikürcü peşinde değilim, moda mağazalarını, defileleri dolaşıp herkesle moda yarışına da çıkmıyorum.

Annem çocuğa bir şeyler sorarak onun eski hayatını kurcalamak, neşesini kaçırmak istemiyordu. Bazen annem, bazen ben zıtlaşarak fikirlerimizi kabul ettirmeye çalışıyorduk.

— Sanki köylerde çiçek yetişmiyor mu? Sanki bizim adını bile bilemediğimiz renk renk çiçek yok mu? Sonra bu memlekette köylerden yetişmiş, tanınmış adamlar saymakla tükenir mi? Sonra şairler, hatta okuma yazması olmadığı hâlde edebiyat tarihimize geçmiş en ince duygulara sahip şairler, âşıklar Anadolu'nun en tenha, en uzak bucaklarından yetişmemiş mi? Bu çocuk da bir raslantı, Allah'ın bir lütfu olarak bir köyde ve basit bir ana ve babadan doğmuş olabilir.

Birimiz bu iddiayı dinlerken öteki birden parlıyordu:

— Peki ne diye döverler, ne diye bir başka şehre bırakıp kaçarlar, ne diye nüfus kâğıdında doğum yeri yırtılır?

Zaten bizim annemle çene yarışına girmemiz bir hakikate erişmek için oluyordu. İkimiz de İnci'nin bir köy çocuğu olduğuna inanmıyorduk.

İnci'nin hayatında gizli kalmış olan ilk yılları gittikçe uzaklaşıyor ve siliniyordu. Biz de onu böylece kabul etmek istiyorduk. Ama içimizdeki kuşku bir türlü yakamızı bırakmıyordu.

Daha iki yıl önce, kızcağız annemle okula giderken eski bir otobüse rastlamış ve anneme:

— İşte biz bu otobüsle geldik, demişti.

Annem o zaman sormuştu:

— Sabriye Hanımla mı?

— Evet anneciğim.

— Kardeşini niye beraber getirmediniz?

Kız bu soru karşısında biraz durmuş, sonra:

— Onu aldılar, demişti.

— Kim aldı?

— İhtiyar bir amca gelip aldı.

— Kim bu amca?

— Ben bilmiyorum anneciğim. Beni komşunun evine götürdü ya Hanife annem?

— Evet?

— Beni oraya bıraktı, kendisi döndü evimize. Ben çocuklarla oynarken pencereden baktım. O ihtiyar amca Gülçin'i kucağına almıştı. Otomobile doğru götürüyordu.

— Otomobil mi gelmişti?

— Evet anneciğim.

— Sonra Hanife annen gelip seni aldı öyle mi?

— Evet anneciğim.

— Gülçin'i bir daha görmedin mi?

— Hiç görmedim. Zaten beni de o akşam hazırladılar, ertesi sabah erkenden Sabriye teyzemle yola çıktım.

— Annen seni ne diye bıraktı?

— Babam herkesi dövüyordu. "Siz ortadan kaybetmezseniz ben dereye atarım bu piç kurusunu." diyordu.

— Sabriye Hanım kim?

— Babamın kardeşi. Annem ona yenge derdi.

Her çocuk, hemen hemen ancak beş yaşında bulunduğu

sırada olan bu hâdiseleri kolayca hatırlayamaz. Bu olanlar İnci'nin belleğine korku ile karışarak kazılmış. Kızcağız mazisinden kaçıp kurtulmak ister gibi, hep anneme sığınıyor ve onun kucağına atılıyordu.

Hatta ilk zamanlarda ben çocuğun ağlıyarak, haykırarak uyandığını ve çok net olarak:

— Anneciğim, anneciğim, diye yalvardığını ve annesini çağırdığını hatırlıyorum.

Annem onun yanına uzanır, başını okşar, zavallı çocuğun korkudan çenesi titrer, sığınacak bir kucak bulmuş gibi, daha yanaklarında göz yaşları dururken uyur, uyurken de bir zaman daha aralık aralık hıçkırırdı.

Annemle birlikte, bu kızcağızın anlattıklarından bir sonuç çıkarmaya çalışırdık. Ama bu da kopuk kopuk bir sinema şeridi gibi, bize tam bir fikir veremezdi.

Durdu bir köyde yaşıyor. Bir de Gülçin adında kardeşi var. Babası sabıkalı, hain bir adam. Durdu'yu daima dövüyor. Öteki için ağırlığınca altın olduğunu söylüyor. Durdu'yu evde istemiyor. Gülçin'i yaşlı bir bey gelip aldıktan sonra Durdu'yu evden uzaklaştırıyorlar.

Bu arada kızcağız hiçbir zaman kendisini Hanife adındaki kadının dövdüğünü söylememişti. Hatta Arif adındaki adam yokken Durdu'ya hiç kötü davranmazmış.

Bu kadın da kim oluyor?

Ne kadar düşündükse İnci'nin hayatına ait tam bir masal uyduramadık. Zamanla bu kızcağızı biz de o kadar benimsemiş ve sevmiştik ki, artık onun aramıza sonradan katılmış olduğunu da unutmak istiyorduk.

*
* *

On beş yaşımda Liseye giderken İnci de Ortaokula de-

vam ediyordu. On iki yaşına gelmişti. Annemin dediğine göre kızlar daha çabuk gelişiyorlardı. Benim de boyum hayli uzamış, şakaklarından aşağıya doğru ayva tüyüne benzeyen tüyler belirmiş, sesim de çatallaşmaya başlamıştı. Annem benimle alay ediyor ve:

— Yakında horoz piliçler gibi öteceksin, diyordu.

Ama İnci, konu komşunun söylediği gibi "Bir içim su" olmuştu. Annem onun üzerine daha fazla düşüyor, okuluna kadar götürüyor, sonra gidip alıyor, öğretmenlere, hademelere ayrı ricalarda bulunuyordu.

Bu garip kızcağız bir ibretti. Dört beş senede piyano çalmasını o kadar öğrenmişti ki, en titiz komşularımız bile:

— Yavrucuğum, güzelim, haydi bir iki parça çal da kulaklarımızın pası gitsin, içimiz açılsın, diyorlardı.

Bu piyano yüzünden radyoyu ortadan kaldırmıştık. Okul toplantılarında da öğretmenler İnci'ye piyano çaldırıyorlardı. Sanki onu kendileri yetiştirmiş gibi övünüyorlardı.

Binbaşı Adil Bey gideli üç buçuk sene olmuştu. Yeri uzak olduğu için yazlık izninde gelemiyordu. Ama her bayram, kendisinden tebrik alıyor, biz de yazıyorduk.

Akrabadan daha yakın olan bu temiz ruhlu insan bir aralık İstanbul'a görevli olarak gelen bir teğmene evimizi tarif etmiş, o da elden mektup getirmişti.

Annem ertesi gün tekrar uğramasını rica etti. Ne yapıp yapmış, komşunun teybini almış, boş bir band da tedarik etmişti.

Teğmen gelince teyp hazırlandı. Annemin işareti üzerine İnci:

— "Bey amcacığım, dedi. Piyanoyu sizin sayenizde öğrendim. Ömrüm oldukça bu iyiliğinizi unutmıyacağım. Şimdi sizin çok sevdiğiniz bir şarkıyı söyliyeceğim."

İnci şarkıyı da gayet temiz ve etkili bir sesle teybe okuduktan sonra piyanoya geçerek mükemmel bir iki hava ile bandı doldurdu ve sonunda:

— "Beni dinlemek zahmetine katlandığınız için teşekkürler" dedi.

Bu bandı Teğmen'le Adil Bey'e yolladık. Adamcağız haftasında bir mektup yazmış:

"Beni ağlattın yavrum, diyordu. İstanbul'u ayağımıza getirdin. Teğmen, ben günde bir iki nöbet senin bandını dinliyoruz. Komşularımıza da dinletiyoruz. Herkes sana ve sesine hayran evlâdım. Sesine, parmaklarına kurban olsunlar senin..."

Binbaşının böyle yazmakta hakkı vardı. Değil öyle çok uzak bir Anadolu kasabasında, İstanbul'un Şişli gibi elek üstü bir semtinin ortaokulunda bile İnci'ye hayran olanlar çoktu.

Bir sıkıntımız varsa, annemin aklı, hep kızcağızda kalıyordu. Onun başına bir felâket gelmesinden korkuyordu. Ama kız çok uslu, çok zeki, çok duygulu ve temkinliydi.

Benim kız kardeşim yoktu. Başka kızlara da dikkat etmemiştim. Böyle on iki yaş, bir kız çocuğu için, gençliğinin başlangıcı sayılıyordu.

Kızcağız, böylece yeni bir yaşantı devresine girerken artık geçmiş günleri tamamıyla unutuyor, ya da unutmuş görünüyordu.

Annem bir iki defa mahkemeye ve nüfus idarelerine başvurarak İnci için yeni bir nüfus kâğıdı çıkarmıştı. Altı yıldan beri yanında ve nüfusunda olduğunu ispat etmiş, evlâtlığını kendi kızı ve babamın da kız çocuğu olarak yazdırmayı başarmıştı.

Geçmiş olayların bizce hiçbir kıymeti yoktu artık. Biz

apartmanda İnci'ler olarak anılıyorduk.

İnci'ye senelerce besbedava müzik dersi vermiş olan müzik âşıklısı öğretmen Vecihi Bey bir inme rahatsızlığı geçirerek artık piyano çalamaz olmuş, emekli olarak evine çekilmişti.

Ama bu adamcağızın övündüğü bir öğrencisi varsa o da İnci'ydi.

İnci'nin okul kıyafeti de yolundaydı. Eh, bir kızın annesi terzi olur da ona en iyi elbiseyi, en güzel okul formasını dikmekten çekinir mi?

Dairemizin üç odası vardı. Annem birisini iş odası yapmıştı. Fakat İnci böyle gelişip genç kızlığa ilk adımını atınca, odanın birisini ona verdi. Böylece üç odayı üç kişi paylaştık. Annem dikişlerini salonda dikmeye başladı. İnci özel bir odaya sahip olduğuna çok sevindi. Şimdi onun için bir güzel yataklık, bir tuvalet masası, bir çalışma masası, bir elbise dolabı filân gerekiyordu.

Annem bazen kara kara düşünürdü. Ben bu hâlini farkederdim. Birgün İnci işlerle uğraşırken sordum:

— Senin bir sıkıntın var anne?

— Var oğlum, dedi. Var. Bu kızı düşünüyorum. Allah bağışlasın, işte büyüyor, gelişiyor, böyle inci gibi kızı rahat bırakırlar mı? Şimdiden konudan komşudan evlendirme lâfları işitiyorum.

— İşte bu olmadı anne, buna ben de razı değilim.

— Neye razı değilsin?

— İnci'nin bu evden ayrılmasına.

— Aklını kullan Cemal, bir kız doğar, büyür, yetişir, sonra evlenir.

— Anne böyle bir kız daha ele geçmez.

— Ne demek istiyorsun?

— Niye dışarıya vereceğiz anne. Ben yok muyum?

Annem korku içinde yüzüme baktı ve:

— Kardeşin ayol, dedi.

— Hayır, kardeşim değil anne.

— Yoksa, yoksa aranızda bir şey mi var?

Annem telâş içindeydi.

— Kızın günahını alma, dedim. O bana ağabey diyor. Ama ben yüzüne bakınca kendimi toparlıyamıyorum. Onu çok beğeniyorum anne.

— Erken değil mi Cemal?

— Erkeni geçi bu anne. Bu giderse ben de giderim.

— Nereye gidermişsin?

— Mezara anne.

On beş yaşımın içindeydim. Uslu, başı önünde, düşünceli bir gençtim. Ama o güne kadar İnci'ye ancak hayranlıkla bakmıştım. Bu sakinliğin altında bir birikinti, bir oldu bitti olduğunu bilmiyordum. Anneme haykırarak "Mezara" dediğim zaman kıpkırmızı kesilmiştim.

Annem elindeki dikişi bıraktı. Yüzü soldu:

— Çok iyi, dedi. Çok iyi. Bugüne kadar ben böyle kötü bir sonuç için çalışmışım. Babasız büyümüş sayılırsın. Benim gibi, sana emek veren bir anneye böyle ağır bir söz söylenir mi?

— Ayaklarını öpeyim anne, dedim. Kendimi tutamadım.

— İçinde böyle ağır, korkunç düşünceler, kararlar olduktan sonra, onları söylememen de bir suç olur.

— Anne, anla beni. Birden şaşırdım, kendimi kaybettim, onun bu evden ayrılmasını düşünemiyorum.

— Demek onu seviyorsun?

— Bilmiyorum anne. Sevmek bu ise evet. Ama Allah seni inandırsın ben böyle bir duyguyu ancak şimdi seziyorum. Onunla evlenmeyi bir kere bile düşünmedim. Şuurumun altında bir şeyler varmış demek.

— Haberi var mı onun?

— Yok anneciğim, Allah seni inandırsın yok. Böyle bir şeyi nasıl söylerim ona? Sonra nasıl yüzüne bakarım?

— Bak Cemal, bu kız seni ağabey biliyor. Nihayet bir kızdır. Onun da düşünceleri, içten arzuları olacak. Böyle bir teklif karşısında "Sen benim ağabeyimsin" diyebilir.

— Hakkıdır anne, beni istemeyebilir. Ne diyebilirim?

— O zaman ne olacak?

— Hiç anne, hiç. Ben de içime çekilirim.

— Bak Cemal. Bugüne kadar ağabeydin. Bundan sonra da değişme. Sen bu işi bana bırak. Ama hemen de elin kızını benimseme. Ona hiçbir zaman bir baskı yapamayız. Yavaş yavaş, davranışlarla etkilemeye çalışırız. Ama bu emek de boşa gidebilir.

Ben, böyle bir konu açtığım için, değil yalnız kendimden, annemden de utandım. Ama işte bir çığır açılmış oldu.

O günden sonra, ne zaman İnci ile konuşsam, annem dikkatle bizi inceliyor, davranışlarımızı gözden kaçırmıyordu. Kızcağızın bir şeyden haberi yoktu ki biraz kendisini çekip çevirsin ve sakınsın?

Onu ara sıra ben götürüyordum okuluna. Onu kapıda bırakıyor ve yola devam ediyordum.

Bir gün okula yaklaştığımız zaman İnci:

— Cemal ağabey, dedi. Sana bir şey söyliyeceğim, ama anneme söyleme.

— Hayrola, üzüntülü bir şey mi?

— Değil ama, tuhaf, gülünç.

— Neymiş o?

— Bu okulda kızlar, erkekler bacak kadar boylarına bakmadan birbirleriyle mektuplaşıyorlar.

— İnci, yoksa sana da mı yazıyorlar?

— Hayır, bana yazmıyorlar.

— Senin gibi güzel bir kıza yazmaz olurlar mı?

— Yazmıyorlar işte.

— İnci senin bir gözlerin yeter.

— Sen de şaka etme ağabey. Bana yazmıyorlar dedim ya.

— Peki, neden? Sen mi yüz vermiyorsun?

— Benim bir şey dediğim yok. Beni sen okula getiriyorsun, bazı akşamlar da gelip kapıda bekliyorsun ya, işte bunun için "Onun dalgası var" diyorlar.

İnci büyük bir saflıkla söylüyordu. Ben bu fırsatı kaçırmak istemedim.

— İnci, dedim. Bir masal var, bilmem sana da söylediler mi?

— Nasıl masal ağabey?

— Bir fakir, kimsesiz kızcağız varmış. Birgün kırda papatyaları, nergisleri toplayıp bir ağacın altında otururken bir derviş gelmiş, kızın papatya çiçeklerini bir yana, nergis çiçeklerini bir yana ayırdığını görmüş "Kızım bunlar nedir?" diye sormuş. Kızcağız: "Bunlar zerde, bunlar pilav" demiş. Derviş yine sormuş: "Bunları kimin için hazırlıyorsun?" Kızcağız kendi düğünü için hazırladığını söyleyince, derviş: "Yalansa da gerçek olsun" demiş. Derviş çekilip git-

miş, ama bu mübarek bir adammış. O fakir kızcağız çok zengin bir adamla evlenmiş, yığınlarla pilâv, zerde yapılmış.

Ben masalı bitirmiştim. İnci yüzüme dikkatle baktı.

— Bu masalı bana niye anlattın? dedi.

— Şey, dedim. Raslantı işte. Benim için "Onun dalgası var" demişler ya. İşten ben de "Yalansa gerçek olsun." diyorum.

— Sana çok teessüf ederim Cemal ağabey.

Okul kapısına varmıştık. İnci beni orada bırakıp kapıdan içeriye girerek çocuklara karıştı.

Kızdım mı, utandım mı, yerin dibine mi geçtim, bilmiyorum. Aradan bir pazar geçti. Pazartesi günü ben okul için çıkarken İnci:

— Beni beklemiyor musun ağabey? diye sordu.

Dışarıda bekledim. Konuşmadan bir zaman yürüdük. Sonra kız bana seslendi:

— Cemal ağabey.

— Efendim.

— Bana çok kızdın değil mi?

— Hayır, hakkın vardı.

— Ne hakkım olacak? Boş bulundum, seni kırdım.

— Öyle mi, şimdi ben seni kıracağım İnci. Eğer sen bizden ayrılırsan, ne zaman olursa olsun, ben de ortadan kaybolacağım. Eğer aklına gelip de beni aramaya kalkarsan mezarlığa kadar git. Ölülerden korkma, çünkü onların arasında ben de olacağım.

— Aşkolsun Cemal ağabey!

İnci bunu söyledi, bir iki saniye sonra da yaşlı gözlerini sildi. Onu hakikaten kırdığımı sanıyordum. Çünkü benimle

konuşmuyordu. Göz göze gelmekten çekiniyordu. Bunu annem de sezdi. Bir gün yemekte:

— Siz küsmüsünüz kuzum Allah'ınızı severseniz? dedi.

Ben dayanamadım:

— İnsan bir evin içinde de ayrılabiliyor anne, dedim.

İnci ağlamaya başladı:

— Seni hiç, ama hiç anlamıyorum ağabey, dedi.

Annem yerinden kalkıp İnci'yi öptü. Bağrına çekti:

— Sen üzülme kızım, dedi. Sen üzülme bir tanem. O haylazın aklından zoru olmalı. Dün liseye başladı, bugün kabak çiçeği gibi açıldı.

Sonra bana seslendi:

— Böyle şeyler istemem Cemal. Kalk bakayım. Kardeşinden özür dile.

Annemin dediğini yaptım. İnci beni bekledi. Ben elini sıkarken kulağımın dibinde hıçkırdı.

Ayrıldığımız zaman:

— Sen ol da sevme anne, dedim.

— Sana sevme diyen yok, dedi annem. Ama benim kızımı rahatsız etme. Böyle giderse sen okulundan da olursun.

İnci, çok zeki bir kızdı. Benim konuşmalarımdan ve annemin sözlerinden bir şeyler sezinlememesi mümkün değildi. Yaşının küçüklüğüne rağmen anlayış sahibiydi. Bunu başka şeyler hakkında fikir yürütürken anlıyordum.

Ben kendi sözlerimden utanmış gibi fazla heyecanlı görünmeyi ve dokunaklı sözleri bıraktım.

Bu sırada komşularımızdan birinin yazıhanesinde, akşamları defterlerini tutuyordum. Ben artık ancak saat altı da, yedi de eve gelebiliyordum. Çalışmam gerekliydi. Çün-

kü İnci'nin masrafı gün geçtikçe artıyordu. Ben de onsekiz yaşıma basmıştım. Benim de giyime özenmem gerekiyordu. Her şeyi annemden beklemem doğru değildi.

Niyetim Hukuk Fakültesine girmekti. Bunun için de geceleri çalışıyor, imtihana hazırlanıyordum.

İşte bu sırada, bir akşam annemi de İnci'yi de, gözleri ağlamaktan kızarmış buldum. Annem bana:

— Küçük Hanımı dinle bak, dedi. O garip, zavallı bir köylü kızmış.

— Nereden çıktı bu anne? diye haykırdım.

Annem elindeki dikişi yere fırlattı:

— Benim emeklerim, benim sevgilerim, benim kalbim çiğneniyor Cemal, diye ağlamaya başlamıştı.

İnci'nin dudakları titriyordu:

— Ben ne dedim, size ne yaptım anneciğim? diye sızlanıyordu.

— Daha ne yapabilirsin İnci? dedi annem. Daha ne yapabilirsin. Makası alıp benim yüreğime mi saplıyacaksın? Sen benim kanunen evlâdımsın. Cemal ne ise sen de osun. Sana ondan daha fazla emek verdim, daha fazla korumaya çalıştım seni.

Kız sediri yumruklayarak:

— Bana öz kızınız olmadığımı söyleyen siz değil misiniz anneceğim? dedi, Evlâtlık olduğumu biliyorum. Benim bu evdeki durumum bir hizmetçi durumudur. Bana bunu söyliyen komşular da var. Benim içimde aşağılık duygusu uyandırdılar. Şimdi de siz söylediniz.

Annem âdeta haykırdı:

— Neden söyledim, düşünsene, dedi. Seni daha fazla bize bağlamak için değil mi? Sen "Cemal benim ağabeyimdir

demedin mi?"

— Anne, zorlama, dedim. Zorla güzellik olmaz.

— Öyle değil oğlum, dedi annem. Etinden et kesmişler gibi, odasına kapanıp ağladı. Ben sana söylemedim mi? Kimsenin gönlüne hükmedemeyiz, onun da bir hakkı vardır demedim mi?

— İstemiyor mu? Onu söyle anne. Zorlayacak değiliz. Ölsek bile, anladın mı? Ölsek bile!

İnci yumruklarını sıkarak:

— Benden ne istiyorsunuz? dedi. Bütün iyiliklerinizi, fedakârlıklarınızı fitil fitil burnumdan mı getireceksiniz? Açık söyleyiniz, açık.

Annem gözlerini sildi, sonra kolonya şişesini açarak avucuna kolonya döküp kendi bileklerine ve yüzüne sürdü. Sonra kolonyalı elleri ile İnci'nin yüzünü çerçeveledi. Titreyen dudaklarını alnına dokundurdu:

— Benim öz kızım olmadığını ne diye söyledim sana? dedi. Cemal'le seni evlendirmek için değil mi? Sen, bana Cemal'in seni çok sevdiğinden söz ettiğin zaman "O benim ağabeyim" demedin mi? Bak İnci, bak yavrum, bizi perişan etme. Bu ilişki bugünkü iş değil. Biz sana öz kızımız olmadığını unutturmaya çalıştık. Senin hayatında bir sır var, bir muamma var. Dokuz yıldan beri beraberiz. Seni memnun etmek için bir kuru canımı bile veririm. Ama bak ağabeyim dediğin Cemal seni seviyor. Ortaya böyle bir ilişki çıkınca evlâtlık durumu ortadan kalkar. Bu imkân hasıl olur. Ben bunu anlatmak istedim kızım. Belki henüz sırası değildi. Fakat belki Cemal üniversiteye giremiyecek, belki askere gidecek. Onun içinde daima seni kaybetmek korkusu var. İşte bunun için ben mecbur oldum da seninle konuştum.

— Anne, diye söze karıştım. Zorlama, biz bugüne kadar onu güldürmeye çalıştık, ağlatmaya değil.

İnci salondan çıktı. Elini, yüzünü yıkadıktan sonra döndü.

— Bakınız anneciğim, dedi, ben nankör bir kız değilim. Bana anlatmak istediğiniz evlilik, kanun dışı bir iş gibi geldi bana. Yoksa ben kime güvenirim Cemal ağabeyim kadar. Şimdi söyleyiniz. Ortada böyle bir konu olunca evlâtlık durumu düşer diye.

Annem kızın yüzünü çerçeveleyip yeniden alnından öptü:

— İnşallah kısmet olur güzelim, dedi. Cemal ağabeyin kimseyi, seni sevdiği kadar sevemez. Ben de, sana güvendiğim kadar hiçbir kıza güvenemem. Burada verilmiş bir söz var sayalım. Ama yaşayışımızı, biribirimize muamelemizi değiştirmeyelim. Tamam mı yavrum?

— Tamam anneciğim.

— Haydi canım, artık yemeğimizi yiyebiliriz.

Yemekten sonra annemin dikiş dikmek istememişti canı. Salonda otururken İnci ona kahvesini getirdi. Bu kahvenin içilmesini bekledi. Sonra:

— Konuşabilir miyim anneciğim? dedi.

— Konuş yavrum, dedi annem.

— Sizin inancınıza göre benim durumum nedir?

Annem:

— Biz bunu Cemal'le çok tartıştık, sana geçmişi unutturmak için de çok çalıştık, dedi. Sen o yırtık, kirli nüfus kâğıdında yazılı olan Durdu, ya da Dürdane, adındaki kız değilsin. Arif senin baban değildi. Olsaydı seni ortadan kaybetmek istemezdi. Sen bir başka ailenin, soylu ve kültürlü bir ailenin kızısın. Onların eline nasıl düştüğünü bilmiyoruz. Ama senin yaratılışın, senin yetenek ve inceliğin bize anlatıyor ki, sen bir olay sonucu o ailenin eline geçmişsin.

— Ben hiçbir şey hatırlamıyorum anneciğim?

— Zaman geçti aradan. Korkulu bir hayatı hatırlamak istemedin. Biz de sana unutturmaya çalıştık. Yine anladığıma göre, kötü niyetli insanlar senin yerine bir başka kızı, Gülçin'i o ihtiyar adama verdiler ve herhangi bir şüpheye yer vermemek için de seni ortadan kaldırmak istediler.

— O hâlde benim bir başka annem, bir başka babam vardır!

— Evet, ama bu, sana bizi çiğneyip geçme hakkını veremez.

— Hakikatleri unutmıyalım anne. Benim sizlere bağlılığım, öz anne ve babama bağlılığımdan daha kuvvetlidir. Hem onlar belki yaşamıyorlardır.

— Bilmiyorum. Onları aramak ve bulmak için elimizde bir ip ucu yok. Bunu mahkemede de iddia ettik. Hâkim de bu kanaate vardı.

Konu böylece kapandı. Ama artık benim İnci'ye karşı olan sevgim açığa vurulmuştu. Kız bana karış muamelesini değiştirmemekle beraber mümkün olduğu kadar sokulmuyordu.

O on beş yaşında, pırıl pırıl bir genç kız olarak liseye giderken ben de imtihanlara girip çıkıyor ve akşamları da çalışıyordum.

Allah bana acımış olmalı ki, Fakülteye girmeye muvaffak oldum. Hemen askere gitmekten de kurtuldum. En az daha dört yıl okuyacaktım.

Hesaplarını tuttuğum ihtiyar patronum da benden memnundu. Bütün muhasebesini ben idare ediyordum. Bazen eve bile, onun işlerini getiriyordum.

Kış aylarına girdik.

İnci Lisede de başarılı bir öğrenciydi. Onun müzik kon-

serleri devam ediyordu. Örnek bir öğrenci olarak tanıtılıyor, nezaketi, zerafeti ve güzelliği ile dikkati çekiyordu.

Onun, ayrıca, annem için hazırladığı elbise kreasyonları vardı. Buluşlarındaki fevkalâdelikle dikkati çekiyordu. Ona güzel bir gelecek vadedenler, hatta Avrupa'ya götürmeye kalkışanlar oldu. Fakat İnci bunlara yanaşmadı.

Ben iş hayatımdan ve çalışmalarımdan ayırdığım saatlerde İnci'yi memnun edecek konular arıyordum. Onun odasına şiir kitapları, romanlar getiriyordum. Özellikle şiir kitaplarından hoşlanıyordu.

Sonra o her hâliyle klâsik bir kızdı. Zamanın genç kızlarının züppelikleri onda görülmüyordu. Gayet sade giyiniyor ve katiyen boya kullanmıyordu. Bu hâliyle o bin kat daha güzeldi.

Apartmanda, onunla yaşıt kızlar, ayaklarında o daracık ve sokul pantalon, üzerlerinde pantalonun üstüne etekleri çıkartılmış bir gömlekle veya kışın eski bir trençkotla geziyorlardı. Erkekliğe, erkek kıyafetine özenen bu kızlar, üstelik İnci'yi tenkide kalkıyor, ona "Zevksiz" diyorlardı. Bu budalaca düşünce bizi güldürüyordu.

Yaşıtlarının aşağılamak istedikleri bu kız, piyanonun başına geçtiği zaman herkes susuyor ve onu dinliyordu.

Koca kız olduğu hâlde onu yine annem liseye kadar götürüyor ve akşamları da gidip alıyor, bu hareketi için:

— Ben de sokağa çıkmış, hava almış oluyorum, diyordu.

Benim çalışmamdan annem çok faydalanıyordu. Elime bir memur aylığı kadar para geçiyordu. Gittikçe artan masraflarımızı bu suretle karşılamamız mümkün oluyordu.

Her inceliğe, her zevkli işe yeteneği bulunan İnci de anneme pek çok yardımda bulunuyor, hattâ annem sıkıldığı zaman elinden dikişi alıyor, bazı elbiseyi tek başına biçip

dikiyor ve provasını da yapıyordu.

Böylece evimize daha fazla para giriyor ve daha rahat yaşıyorduk. Yavaş yavaş eski sinirlilik ve heyecan ortadan kalkmış, üçümüze yeni bir sessizlik gelmişti. Bu arada ben ne kadar nazik davransam İnci de o ölçüde samimiyet ve nezaket gösteriyordu.

Bir akşam yine eski konuyu İnci açtı:

— Anneciğim, size bir şey soracağım, ama rica ederim sinirlenmeyiniz.

— Gayret ederim kızım, dedi annem.

— Siz benim köyden bir kız olmadığımdan emin misiniz?

— Evet kızım, dedi annem.

— Size bu kanıyı veren nedir?

— Bak kızım, herkesi Allah yaratır, ama aynı adı taşıdıkları hâlde büyük şehirlerde yetişen çiçeklerle köylerde yetişenler bir olmaz. En zeki ve güzel insanlar köylerden de çıkabilir. Ama senin gibi bir kız çıkamaz. Senin yapın büsbütün başka. Yüzünün ifadesi, bakışların, sesin, zevklerin tamamıyla değişik. Sen en büyük ve kültürlü şehirlerde, uygarlık içinde bile kolay rastlanan bir tip değilsin.

— Biraz abartıyorsunuz anneciğim?

— Hayır kızım. Okuldaki arkadaşlarına bak. Şu bulunduğumuz semtteki kapıcı kadınlarına, kapıcı çocuklarına, hattâ İstanbul dışından, köylerden gelmiş olanlara bak. Hepsinde taşralı olduğu alınlarına yazılmış gibidir. Burada doğan taşralı çocukların dilinde bile bir değişiklik vardır. Yeryüzünde bir Çinli, memleketinin işaretlerini yüzünde taşır. Çekik gözler, yüz biçimleri onların kimliklerinin bir belgesidir. Bir Türkistanlıyı, bir Tatarı yüzünün şeklinden hemen tanırız.

— Bütün bu söylediklerinizi haklı buluyorum ve kabul

ediyorum anneciğim. Ama düşünüyorum, ben kimim?

— Sen artık bizim her şeyimizsin İnci?

— Teşekkür ederim. Ama insan merak ediyor.

— Senin başından kırmızı kurdeleni alıp kardeşinin başına taktıklarını ve Hanife Hanımın seni komşu evine kaçırdığını söylemiştin.

— Hatırlıyorum anneciğim.

— Aynı gün, aynı saatte otomobili olan yaşlı bir adam geldi, Gülçin'i alıp götürdü.

— Öyle aklımda kalmış.

— Sonra seni de o evden uzaklaştırmak istediler. Sabriye Hanıma verdiler, o da seni alıp İstanbul'a getirdi. Bir rastlantı olarak bize bıraktı.

— Hepsi doğru, ama bu olayların sebebi nedir? Sizin düşüncenizin desteğine ihtiyacım var. Bir evde iki çocuktuk. Artık babam olduğuna inanmadığım o adam beni hiç sevmiyor ve bu sebeple dövüyordu. Buna karşılık kardeşim Gülçin'e çok daha iyi bakılıyordu. Kardeşim için "Ağırlığınca altın" diyorlardı. Şöyle bir kuşkum var: Herhangi bir sebeple biz iki kardeşi köyde bir aileye emanet ettiler.

— İki kardeşi, deme İnci. Seni emanet etmiş olabilirler.

— Peki o kızcağız kimdi?

— Sanırım o ailenin öz kızı Durdu, ya da Dürdane.

— Ne diyorsunuz anneciğim. Şu hâlde Gülçin adı bana ait.

— Evet güzelim. Bana kalırsa Gülçin sensin.

— Bu düşüncenizi bir şeye bağlıyabilir misiniz?

— Evet, kötü niyetli bir adam olan Arif Efendi senin yerine kendi kızını verdi ve seni ortadan kaybetmek istedi.

— Anneciğim, çıldıracak gibi oluyorum.

— Sakın ha, üçümüzün birden tımarhaneye gitmemiz garip olur.

Ben söze karışarak:

— İnci, dedim. Sen bizim evimize bir renk, bir ışık, bir bahar havası olarak geldin. Ama senin hüviyetine bürünen o Durdu, gittiği ailenin içinde nasıl bir şaşkınlık yarattı?

— Onun alık, kaba bir çocuk olduğunu zannetmek haksızlıktır. O da yeni hayatına uymuş olabilir.

— Öyle bir adamın çocuğu dürüst ve yetenekli olamaz.

İnci, sen bizim evimize bir renk, bir ışık getirdin, dedi Cemal.

— Ama anne bildiğim Hanife Hanım bana hiçbir zaman kötü muamele etmezdi. Hattâ, bazı geceler üstümü örtmeye geldiğini hatırlıyorum. Çok üşürsem beni koynuna alırdı. Parmakları işten güçten katı ve sertti, ama yine alnımı, yanaklarımı okşardı.

— Seni döverken o adama karşı gelmez miydi?

— Bilmiyorum, ama bana dayak atılırken koşar, kucağına alır, başımı elleriyle korumaya çalışırdı.

— Bize bunu anlatmamıştın?

— Ne bileyim, zamanın külleri arasından, eşeledikçe bazı şeyler çıkıyor. Korku ile aklıma yerleşmiş. Meselâ: "Arif başına vurma, bundan ne istiyorsun?" derdi. Bana atılan dayağın bir kısmı onun ellerine, kollarına inerdi.

— Sen bu Hanife Hanımı iyice hatırlıyor musun?

— Hayır, hiçbir iz yok kafamın içinde. Ama bana hiçbir zaman kötü davranmadı. Gizli gizli beni doyururdu. Ama benim asıl annem olduğunu kabul edemem. Çünkü nihayet beni evden uzaklaştırmıştır.

— Doğru, ama bir şey daha var. O Arif adındaki adam seni ortadan kaldırmak istemişti. Hanife Hanım seni bir kadına verip İstanbul'a yollamakla Arif'in elinden kurtarmış olmuyor mu?

Bu fikir karşısında İnci de durumsuyor ve artık üçümüz bu sırrı çözmek için kafa patlatıyorduk.

*
* *

Kim görse, kime rastlasa İnci'nin gözlerinin rengi dikkati çekiyor, ve dudaklarını ısırarak:

— Maşallah küçük hanım bir içim su, diyorlardı.

Annem buna çok sinirlendiği için İnci'ye okulda ve so-

kakta kullanması için bir güneş gözlüğü almıştı. Bazen misafir gelince İnci bu gözlüğü de takıyordu.

Yakın komşularımıza İnci'nin gözlerini fazla ışığın rahatsız ettiğini söylemiştik.

Annemin bu hareketi isabetli olmuş. Bir akşam çalıştığım mağazadan döndüğüm zaman evde yabancı bir kadın gördüm. Rahatımızı kaçıracak her olaya karşı içimde bir tepki vardı. İçeride, salonda annem konuşurken İnci beni karşılamıştı.

— Kim var içerde? diye sordum.

— Sabriye adında bir kadın, dedi.

— Kimin nesi, ne istiyor?

İnci hafifçe gülümsiyerek:

— Beni arıyor, dedi, Arif Efendinin kardeşi.

Başımdan aşağıya kaynar sular boşanmış gibi oldu. Dilim tutuldu, kıpkırmızı kesilmişim. İnci:

— Telâş etme Cemal, dedi. Beni tanıyamadı. Hem ne diye arıyor, bilir misin? Gülçin diye.

Kız benim arkamdan odama girdi. Yanıma oturdu:

— Ne var sanki, dedi. Neye o kadar sarsıldın?

— Ben bundan korkuyordum işte, dedim.

— Boşuna korku, dedi kız. Hem sana birşey söyliyeyim mi? Ben içimde bu kuşku, bu şüphe ve bu sırla hiçbir zaman rahat edemem. Öğrenmekten hiçbir zarar gelmez bize.

Biraz kendimi topladım. Ceketimi çıkardım, yakamı çözdüm. Zaten hava da epeyce kararmıştı. İnci:

— Annem bu kadına "bize bıraktığın kız kaçtı, ama nerelerde olduğunu araştırırım, üzülme." dedi. Sen yanlış bir şey söyleme.

Ben Sabriye adındaki kadını ancak yemekte gördüm. Saçları kıralmış, yüzü hayli buruşuk bir kadın. Gözleri de bozuk ki kimbilir hangi gözlükçünün rafında unutulmuş, tel saplı bir gözlük kullanıyordu.

Kıyafeti biraz perişan olan bu kadının elleri de çalışmaktan pek yıpranmıştı.

Yemeği yedik. Bereket ertesi gün pazardı. Bende salonda oturarak kadının anlattıklarını dikkatle dinlemek fırsatını buldum.

Sabriye Hanım önce kendisinden söz etti. İstanbul'da kocasıyla bulunmuş. Evlere gündeliğe gidermiş. Kocası ölünce köydeki mallarının başına geçmek için İstanbul'dan ayrılmış. Şimdi dünyada ailesinden tek olarak arta kalmış.

Kadının anlattıkların İnci dikkatle dinliyordu. Bir aralık Sabriye Hanım sordu:

— Sizin bir kızınız var mıydı? Geldiğimde görememiştim.

Annem pek sevmediği hâlde durumu kurtarmak için yalan söyledi:

— Siz geldiğiniz zaman ana okulundaydı.

— Allah bağışlasın. Pek güzel bir kızınız varmış.

Sonra asıl konuya değindi:

— Başınızı ağırtmıyayım. Zaten konuşmanın faydası yok ama Gülçin'i bulmak için ancak Allah'la size güvenebilirim.

— Ne için arıyordunuz bu kızı?

— Hanife Hanıma söz verdim, yemin ettim. Kızcağızı bulup ailesine olup biteni anlatacağım. Sonra bu suça katıldığım için isterlerse beni zindana atsınlar.

— Demek ortada büyük bir suç var?

Kadın bir sigara yaktı. Bir iki nefes çektikten sonra:

— Hanımefendiciğim, dedi. Ben Gülçin'i buraya getirdiğim zaman bir şeyden haberim yoktu. Hanife, ağabeyim Arif'in Gülçin'e düşman olduğunu ve onu öldürüp ortadan kaldıracağını, ben çocuğu iyi bir ailenin yanına verirsem hayatını kurtarmış olacağımı söylemişti.

— Hep Gülçin'den söz ediyorsunuz Sabriye Hanım.

— Evet Hanımefendiciğim. Çünkü benim size bıraktığım kızcağızın asıl adı Gülçin'di.

— Ya o nüfus kâğıdı ne oluyor?

— O nüfus kağıdı Durdu'ya ait.

— Durdu kim?

— Hanife Hanımla Arif Efendinin kızı.

— Nerede bu kız?

— Gülçin'in ailesinin yanında.

— Demek çocukları değiştirdiler?

— Evet Efendim. Ben de bunu bilmezdim. Şimdi size Hanife Hanımdan duyduğum gibi anlatacağım. Bakınız Efendim, kocam İstanbul'da, sizlere ömür vefat edince köye dönmeye mecbur oldum. El kapılarında çalışarak epeyce mal sahibi olmuştum. Bunlara kardeşim bakıyordu. Biz ineğe, öküze mal deriz. Evimiz Arif Efendinin evine yakındı. Doğrusu Hanife Hanım iyi ve dürüst bir kadındı. Yalnız ağabeyim, Allah düşmanıma vermesin felâket bir adam. Yapmadığı kötülük kalmamıştır. İstanbul'dan ayrılmazdı o, ama kötülükleri yüzünden bu şehirden sürüp çıkarmışlar, on iki yıl zindanda yatmış. Sabıkalı olduğu için artık bu şehirde dikiş tuturamamış. Kalkıp Orhaneli'ne geldi. Azılı adam, rahat durur mu? Kuduz köpek gibi sağa sola saldırır, şunun bunun parasını çarpar, akla gelmedik hilelere başvurur. Benim köye gelişimden hemen sonra Hanife Hanım da gelmişti. İki kız çocuğu vardı yakında. Yengem olduğu için

sordum. İkiz mi doğurdun diye, evet, dedi.

Sabriye Hanım bir sigara daha yaktı. Öksürdü:

— Efendicağızıma söyliyeyim, dedi. Aradan dört beş sene geçti. Arif yine suç işlemiş. Jandarmalar aramaya başladı. Evin nafakasını alıp dağda bayırda dolaşıyordu. İşte bu sıralarda Hanife Hanım beş buçuk, altı yaşına gelen çocuklardan birini bana verdi. İki gözü iki çeşme ağlıyarak bıraktı. "Sabriye, dedi. Ne olursa senden olur. Bu azgın herif bu yavrucağı öldürecek. Sen bunu al götür. Zahmetine karşılıkal şu beşibirlik senin olsun, bunu heriften bucak bucak kaçırıyordum. Birgün nasıl olsa eline geçer, helâli hoş olsun."

Sabriye Hanım bir iki nefes süresince dinlenip:

— Parayı almak istemedim, dedi. Ama düşündüm ki o ağabeyim bu parayı da alıp yiyecek. Parayı koynuma koydum, çocuğu kucağıma aldım. Bir de küçük bohçayı elime tutuşturmuştu. Hanife Hanım kızı uzun uzun öptü. "Bunca zamandır senin nimetini yedik, ama o adam rahat bırakmadı. Sana emdirdiğim sütüm helâl olsun, iki gözüm, Allah'ım seni korusun" dedi. Bir yandan durmadan ağlıyordu.

Ben bu duraklamadan faydalanarak:

— Demek size verdiği kızcağız Durdu değil, Gülçin'di? dedim.

— Evet küçük bey, dedi Sabriye Hanım. Ama benim bunlardan haberim yoktu. Hangisi Durdu, hangisi Gülçin ne bileyim? Zaten öyle adamın evine ayak atmak bile istemez insan. Lâfı uzatmıyayım. Bildiğiniz gibi kızcağızı alıp İstanbul'a getirdim ve sizin dairenize bırakarak kaçıp gittim.

— Anlatın bakalım, sonra ne oldu?

— İşte Efendim, bundan bir yıl kadar önce ağabeyimi dağda yapılan bir çarpışmadan sonra vurmuşlar. Eh, yırtıcı kulun ömrü az olur derler. Keskin sirkenin küpüne zararı

olur. Millet de kurtuldu. Hanife Hanım da. Ama Allah o kadına da fazla rahat vermedi. Girdiği günahın azabını çekti dünyada. Elin ciğerparesini evlâtlık diye başından atmasını Allah elbette affetmiyecekti. Arif Efendi de yaptığı kötülüğün bir faydasını görmemişti ya, her neyse.

— Öteki kız ne oldu?

Annemin bu sorusuna karşı Sabriye Hanım:

— Şimdi anlatacağım hanımefendiciğim, dedi. Ben çocuğu size bıraktıktan sonra hemen köye dönmedim. Arif ağabeyimden korktum. Sonradan ortalık biraz yatışıp ağabeyim bir kere daha cezaevine tıkılınca köyde, Hanife Hanımın yanında çocuk filân görmedim. O da bana bundan söz etmedi. Aradan yine işte yıllar geçti. Kadıncağız üzüntüden hastalandı, başını yastığa vurdu. Konu komşunun eline muhtaç duruma geldi. Ben de hatır sormağa gittim. Beni görünce ağladı. Bir yer yatağında yatıyordu. İğne ipliğe dönmüştü zavallı. Yalnız kaldığımız zaman aramızda şu konuşma geçti:

— Sabriye, ben ölüyorum. Artık yaşamaya gücüm kalmadı.

— Böyle konuşma yenge. Kimin ne zaman öleceğini ancak Allah bilir.

— Sen beni dinle Sabriye. Sana verdiğim çocuk ne oldu?

— Kadınım aradan on yıla yakın bir zaman geçti. Ben ne bileyim ne olduğunu.

— Sabriye o kızcağız benim öz kızım değildi.

— Ya kimin kızıydı?

— Sen tanımazsın. Ben İstanbul'da, kapılarda çalışırken Durdu'yu dünyaya getirmiştim. Hemen hemen bir haftalık kadardı. Bir komşu bana söyledi. Süt anne arıyorlarmış. Dolgunca para veriyorlarmış. Eh, hergün bir kapıda çalış-

maktansa bir yere kapılanırım, dedim. Gittim, ağır hasta bir genç kadınla karşılaştım. Zaten ancak bir iki defa görebildim. Çocuğu bana teslim ettiler. Genç kadını Avrupa'ya götürecek, ameliyat ettireceklermiş. Çocuğu kimsenin gözü görmüyordu. Onlar apar topar çekilip gittiler. Ailenin bir hekimi varmış. Zaten onunla konuşmuştum. Arif o sırada cezaevindeydi. Ben iki çocuğu da alıp köye geldim. Doktor Kenan Bey bana bir hayli para verdi, her ay da köye para yollayacaktı. Galiba çocuğun yaşıyacağından pek de ümidi yoktu.Köye gelince çocukların ikiz olduğunu söyledim.

— Hanife Hanım biraz dinlenmek için sustu. Zaten nefes nefeseydi. Yüzünde boncuk boncuk terler vardı. Dinlenmesini, daha sonra anlatmasını istedim.

— Hayır, dedi. Benim günlerim sayılı. Belki yarına çıkmam. Bu sırrı mezara götürmek istemiyorum. İçimi dökersem belki ferahlarım.

— Acele etmeden anlat Hanife, dedim.

— Sabriye, dedi. Senin çocuğu alıp götürdüğün sırada doktor Kenan Bey de gelerek öteki kızı, yani benim asıl kızımı alıp götürdü. Çocuk bu, her gün bir başka olur. Adamcağız da ne bilsin. Aldı gitti işte.

Ben sordum:

— Sabriye Hanım, ne yüzden çocukları değiştirdiniz, diye sormadınız mı?

— Sormaz olur muyum? dedi kadın. Bu işi çekip çeviren Arif imiş. Kendi kızlarını o aileye vererek çocuktan faydalanmak istemiş.

— Peki ama, Gülçin'i neden ortadan kaldırmak istemiş?

— Bir köylü insanın çocuğu ile şehirli insanın çocuğu arasında ayrıcalık olur Küçük Bey. Onlar, yani Arif: "İlle sizin çocuğunuz budur, bizimki çoktan öldü" diyecek.

— Yani Gülçin'in annesinin, babasının, çocukların değiştiğini farkedeceklerini mi düşünmüş Arif Efendi?

— Evet Küçük bey.

— Böyle bir şey oldu mu?

— Olmaz olur mu? Bakınız Hanife Hanım, Allah rahmet eylesin bana bu meseleyi şöyle anlattı: "Çocuğu alıp götürmelerinden bir ay kadar sonra ki, ben köyde değildim, Kenan Bey gelmiş. Kendi çocuklarının köye gelir gelmez öldüğünü söylemişler. Adam şüphe içinde kalmış. Hanife'ye: "Çok fena alıştırmışsınız," demiş. "Pisboğaz, pasaklı bir çocuk olmuş. Sonra anasına, babasına benzer bir tarafı yok." Hanife de "Ne bileyim beyefendi, demiş. Bize verdiğiniz çocuk bu. Köyün havası, bizim yaşayışımız onu biraz değiştirmiş olmalı. Zamanla gelişir."

"Doktor çocuğun konuşmasını da öne sürerek:

— Sen bir şehirli gibi konuşuyorsun, demiş. Ama bu kız tam bir köylü ağızı ile konuşuyor."

"Hanife buna karşı:

— Ben İstanbul'da çok bulundum beyefendi, demiş. Dilimi düzelttim. Gülçin de düzeltir."

Sabriye Hanım:

— Bu çocuk, bu kızcağız nerede hanımefendi? diye sordu.

Annem biraz sertçe:

— Onu bize bırakıp, sigara almak behanesiyle kaçıp gittiğini unutma Sabriye Hanım, dedi. Aradan bu kadar zaman geçti. Şimdi bizden hesap mı soruyorsun?

Kadın dudakları titreyerek:

— Ben de bir oyuna geldim hanımefendi, dedi.

— Sen Gülçin'i görsen tanır mısın?

— Ne bileyim, belki tanırım hanımefendi.

— Onu beraber araştırırız, bulacağımızdan ümidim var. Sen şimdi bize bu olayı anlat.

— Benim bir şey bildiğim yok, Hanımefendi. Hanife Hanımın anlattığına göre doktor Kenan Bey bir kere daha gelmiş. Bir daha araştırmış, ama Hanife Arif'ten korkusundan doğruyu söyleyememiş. Zaten o aile Hanife adına her ay para yollamakta devam ediyorlarmış. Arif gibi bir Allah'ın belâsı herif böyle bir fırsatı kaçırır mı? Ama işte o da alnının yazısını gördü.

*
* *

Pazar sabahı, kahvaltıdan sonra salonda toplandık. Tabiî İnci olayları bizden çok merak ediyordu. Kadın:

— Hanımefendi, dedi. Gülçin nerelerde, siz onun yerini bilmeseniz bana bu olup bitenleri anlattırmazdınız.

Annem pek yumuşamadan:

— Sabriye Hanım, dedi. Sen bu işin içine bizi de karıştırdın. Her şeyi öğrenmemiz gerekli. Hem sen kendini o kadar suçlu sayma. Hanife Hanım seni bu işin içine sokarken ne yaptığını, kime ne zarar verdiğini bilmiyordun. Ayrıca bir çocuğu kurtardığını sanıyordun. Önce anlatacağını anlat, sonra Gülçin'i nerede bulacağımızı düşünürüz.

— Ümit var mı hanımefendi?

Bu soruya annem:

— Ümit daima vardır, dedi. Sen sözüne devam et. Hanife Hanım sana daha neler söyledi?

Kadın bir iki düşünüp:

— Ne söyleyecek hanımım, dedi. O ölüm döşeğinde soğuk soğuk terler dökerken bana yalvardı. O kızı bul, onu

ailesine haber ver, onlar iyi insanlardır. Durdu'yu da sokağa atmazlar, demişti.

— Demek Durdu o ailenin yanında, onu kendi kızları biliyorlar?

Sabriye Hanım:

— Bundan onlar da şüpheliymiş hanımefendi. Çünkü kız onlara etmediğini komamış. Eh, böyle babanın öyle kızı olur. Kurt yavrusundan kuzuluk beklenmez ya. Şaşkına dönmüşler.

— Bunları nereden biliyorsun?

— O ihtiyar hekim anlatmış Hanife Hanıma. Son gelişinde ağzını aramış, bu işte bir yanlışlık olup olmadığını sormuş. Arif Efendinin korkusundan Hanife Hanım da bildiğini saklamış.

— İhtiyar Hekim dediğin adam sağ mı?

— Hayır, onun öldüğünü haber almış Hanife. Arif Efendiden sonra o da ölmüş. Her zaman yollanan para gelmemiş. Hanife bu parayı kasabadaki banka şubesinden alırmış. Bankaya gidip sormuş. Memur: "Her ay muntazam para yolluyorlardı, demiş. Ama İstanbul'a sorduk. Doktor Kenan Bey vefat etti, artık para ödemeyiniz, talimatımızı bekleyiniz," demişler.

— Doktor Kenan Bey aileden biri mi?

— Ailenin hekimi olduğunu söylemişti Hanife. Her işlerine bakarmış. Suna Hanım ona amca dermiş.

— Suna Hanım kim?

— Sermet Beyin Hanımı.

— Sermet Beyi de nereden çıkardın?

— Hanımefendi bana bunları Hanife söyledi. Ben uydurmadım. Gülçin, Sermet Beyle Suna Hanımın kızlarıymış.

— Nerede oturuyor bunlar?

Ben annemin yüzüne bakarak:

— Anne! diye seslendim.

Annem hafiften kaşlarını çattı:

— Ne var oğlum, dedi. Gülçin'in anasını babasını öğrenmemizde bir sakınca mı var? Her şeyi ortaya çıkartarak o kızı aşağılık duygusundan kurtarmamız doğru olmaz mı?

İnci iyiden iyiye kızarak:

— Haklısınız anneciğim, dedi.

— Bir yeri yaparken başka bir yeri yıkıyorsunuz, dedim.

Annem başını salladı:

— Tercih meselesi Gülçin'indir oğlum, dedi. O bizim hâlimizi, bizim emek ve arzularımızı düşünür. Herhâlde bizim çiçeklerimizi çiğneyip gitmez.

İnci:

— Haklısınız anneciğim, diye tekrarladı.

Ben sinirlenerek:

— Bu işe başkaları da karışacak, dedim. Onların da etkileri olacak.

— Şimdilik şu önümüzdeki işimize bakalım Cemal. O sonraki mesele.

Annem böylece beni önledikten sonra:

— Anlat bakalım Sabriye Hanım, dedi. Gülçin'in ailesi nerede oturuyor?

— Emirgân'da oturuyorlarmış hanımım.

— Adresi?

— Adresini bilmiyorum. Yalnız Sermet Beyefendinin yalısı denildiği zaman kim olsa gösterirmiş.

— Demek zengin aile.

— Öyleymiş hanımım.

— Gülçin'in annesi ne için Avrupa'ya gitmiş?

— Hastaymış. Ne hastalığı olduğunu bilmem. Uçakla yollamışlar. Hatta uçağa hastahane arabasıyla götürülmüş.

— Öteki kız hakkında bildiklerin nedir?

— Hanife Hanım'dan duyduğuma göre, bu kız kendisine gösterilen ihtimam ve özentiden şımardıkça şımarmış. Hiç kimseye karşı sevgisi, saygısı yokmuş. Arif gibi ahlâksız, haydut bir herifin kızından hayır mı gelir? Doktor Bey şüpheye düşmüş, köye kadar iki defa gitmiş. Ama dediğim gibi Hanife Hanım korkudan hakikati anlatamamış. Sonradan da Kenan Bey ölmüş.

— Başka anlatacağın bir şey var mı?

— O kızdan, Durdu'dan söz edeceğim Hanım'ım. Kenan Bey'in anlattığına göre obur, pisboğaz, pasaklı, saygısız, iki kişinin içine çıkarılamıyacak kadar kötü bir kızmış. Güzellikler, öğütler para etmemiş. Zamanı gelmiş, okula vermişler, ama okuyan kim? Kaçıp kaçıp sokaklarda dolaşırmış. Yapmadığı patavatsızlık kalmazmış. Sonra öğretmenler tutmuşlar, yine okutamamışlar. İşte ortaya çıkan bu, Durdu babasının bir örneği.

Susmuştuk. Artık duyduklarımız bize bir hakikati anlatıyordu. Bu arada sigarasını tazeleyen kadın piyanoya bakarak:

— Bu piyano değil mi? diye sordu.

— Evet, dedi annem. Niye sordun?

Kadın içini çekerek:

— Merhum Hanife söylemişti, dedi. Suna Hanım piyano çalarmış.

— Yani Durdu'nun annesi.

— Hayır, hanımcığım, Gülçin'in annesi.

— Sen bu hanımı hiç gördün mü?

— Hayır Efendim. Hanife Hanım anlatmıştı bana. Çok güzel, mavi gözlü, bu küçük hanımefendinin saçları gibi koyu kestane rengi saçlı imiş.

İnci yeniden kızarmıştı. Çok heyecanlandığı belliydi. Bu anlatılanlar ona sıkıntı değil, ferahlık veriyordu. Dışarıya çıktı. Ben de arkasından çıktım. Mutfaktaki yemeğe bakmak bahanesiyle salondan çıkmıştı. Mutfakta:

— İnci, dedim. Böyle mi olacaktı.

Kıza fazla telâşlanmadan:

— Ne oldu? dedi. Ne var ortada?

— Ben, ortada görünmeyen şeylerden daha çok korkarım.

— Beni dinle Cemal, ben nankör bir kız değilim.

— Vicdanla hareket etmek başka, gönülle hareket etmek başkadır İnci. Bunların bana bu kadar emekleri geçti diye hatır saymanı istemiyorum.

— Canım vicdanla hareket ettiğimi kim söylüyor sana? Bir köylünün kızı olmadığımı, bir Durdu olmadığımı öğrenmem elbette beni mutlu eder. Ama bu, bugünkü hayatımızı değiştiremez. Seni düşünmesem anneni düşünürüm. Emekleri için değil, bana annelik ettiği için.

— Ben çok sıkılıyorum.

— Ortada bir neden yok. Ben annenin, senin yanında isteğimle kalırım. Hatır için kalırsam ortaya iğreti bir hayat çıkar. Beni kendi hâlime bırak. Artık çocuk değilim ben.

— Çok yazık. Bense şimdi kollarını boynuma dolayıp başını göğsüme dayayacağını, bana beni mutlu edecek bir iki kelime söyliyeceğini bekliyordum.

— Böyle bir davranışa gerek yok. Sana, bana güven diyorum, o kadar.

İnci fazla sert konuştuğunu anlamış olmalı ki, beni sırtımdan iterek mutfaktan çıkardı. Salona girdim. Biraz sonra İnci de geldi arkamdan. Anneme yemeğin pişmiş olduğunu söyledi.

Eve bir yabancı geldiği zaman da İnci gözlük takıyordu. Böylece o güzel lâcivert gözler saklanıyordu. Annem:

— Bak Cemal, dedi. Hanife Hanım Sermet Bey'in ressam olduğunu söylemiş, buna ne dersin?

— Ne diyeyim anne, dedim. Bu da nereden çıktı?

— Gülçin'in babasının neci olduğunu sordum da Sabriye Hanım, Hanife Hanım'dan duyduğunu söyledi.

İnci misafir kadına sordu:

— Sermet Bey resim öğretmeni filân mıymış?

— Bilmiyorum, dedi Sabriye Hanım. Ama bu aile çok zenginmiş. Atlı, arabalı, dadılı tayalı kimselermiş. Sütanne olarak yalıya gittiği zamana orada kendisine ayrı büroda vermişler. Ailenin o telâşı içinde bile ona ikram etmişler. Zaten çok kalmamış ya. Arif Efendi zorlamış, köye gitmişler.

İnci'nin, bu kadının anlattığı ailenin kızı olduğuna inanmak için daha başka delil mi ister? Annem, ben, İnci anlamıştık ki, o garip kızcağızın anası ve babası bulunmuştur.

*
* *

Sabriye Hanım kış boyunca bize günaşırı uğradı. Hanife Hanıma verdiği yeminden, onun vasiyetinden söz ediyor, ağlama taklitleri yapıyordu. Kadının bu işte bir çıkarı olmadığını sanıyorduk.

Bir pazar günüydü. Apartman kapısının önünde bir özel araba durmuş, içinden orta yaşlı, efendiden bir adam çıkmıştı.

O anda İnci piyano çalıyor, annem elindeki dikişle meşgul olarak dinliyor, ben de İnci'nin yüzünü görebileceğim bir yerde oturuyordum. Dairenin kapısı çalınınca ben gidip açtım. Karşımda yağmurdan ıslanmış, bir adam gördüm. Bana:

— Affedersiniz hanımefendi, dedi. Sizi rahatsız ettim. Ama kendiliğimden gelmiş değilim. Benim adım Hurşit'tir. yalıda vekilharçlık yapıyorum. Bize bir kadın geldi. Küçük hanım hakkında sizlerden bilgi alabileceğimizi söyledi. Bunun üzerine Sermet Beyefendi bendenizi yolladı.

Adam aklı başında bir kişiydi. Konuşmalara dışarıdan kulak veren İnci salona girdi. Adam oturduğu yerden ayağa kalktı, kızın selâmına başıyla cevap verdikten sonra:

— Fesüphanallah, dedi.

Ben bu kelimeyi, bu terimi ilk defa duyuyordum. Annem kültürlü bir hanımdı. Adamın sözlerindeki anlamı görmüş ve sormuştu:

— Ne için bu kadar hayret ettiniz, küçük hanım benim kızımdır.

Adam telâş içinde:

— Affedersiniz, dedi. Küçük hanımefendiyi görür görmez şaşırdım. Cenabı Mevlâ insanları çift olarak yaratıyor.

— Anlıyamadım.

— Küçük hanımefendi Sermet Beyin refikası Suna Hanıma pek fazla benziyor da, buna şaştım.

— İnsanlar birbirlerine benziyebilir.

Adamcağız bir iki defa daha inci'ye baktıktan sonra:

— Bendenizin adı Hurşit'tir, dedi. Sermet Beyefendinin pederi zamanında aileye kapılanmıştım. Bir aralık ayrılmıştım, sonra ailem vefat edince yine yanlarına girdim. Yirmi yıldır oradaydım. Bana ailenin itimadı vardır. Sözlerimden incinmemenizi rica ederim. Beyfendi bendinizi çağırdı. Yalıya orta yaşlı, bohçacı gibi bir kadın gelmiş. Aynen şöyle söylemiş "Beyefendi, sizin sütnine Hanife Hanımdan aldığınız kız sizin değil, o ailenin kızıdır. O Arif adındaki serseri, kendi kızını sizin aileye vererek faydalanmak istemişti. Sonradan ararsınız diye sizin asıl kızınız olan Gülçin'i bana verdiler, bunu ortadan kaybet, dediler. Ben böylelikle kızınızı ölümden kurtardım. Götürdüm, bir aileye bırakarak köye döndüm."

Adam gayet düzgün konuşuyordu. Biz bildiğimiz hikâyeyi birde onun ağzından dinliyorduk. Adam sözünü sürdürerek:

— Hanımefendi, dedi. Bu kadın sözde aileye hizmet etmek için gelmiş. Ama bu zamanda kimseye güvenilmiyor. Dönüp dolaşıp sözü paraya getirmiş. Beyefendi şüphelenmiş, tahkik etmem için bendenizi yolladılar. O kadın kızcağızı size bırakmış. Bir türlü söylemiyormuşsunuz. Belki para istiyormuşsunuz.

Annem biraz sertçe:

— Gerçi bu kadın bize bir kız çocuğu bıraktı, dedi. Ama aradan on bir sene geçti. Sonra bize bırakılan Durdu adında bir kızdı, Gülçin değil.

Adam biraz şaşalayıp:

— Bilmiyorum, dedi. Ben bana verilen emri yerine getirmek istiyorum. Konuşmamda bir yanlışlık varsa affediniz.

Annem:

— Gülçin Hanım yalıda değil mi? dedi.

Adam başını salladı:

— Yalıda hanımefendi, yalıda. Allah kimsenin başına böyle evlât vermesin. On yedi, on sekiz yaşında bir kız ama bütün ailenin huzurunu kaçırdı. Hatta bu yüzden kimseyi yalıya kabul etmez oldular.

Annem yine:

— Ne yapıyor bu kız? dedi.

Hurşit Efendi:

— Yapmadığı yok hanımefendi, dedi. Bir defa kötü ruhlu. Daha pek küçükken beyefendinin atölyesine girer, boyaları birbirine katar, aylarca emek verdiği bir tabloya rastgele boyalar sürerdi. Kıymetli bir vazoya kırmak, kedileri pencereden fırlatmak. Beyefendinin kanaryalarının kafeslerinin kapağını açıp salıvermek gibi can sıkıcı, zarar verici her şey bu kızda. Sonra gerek hanımefendiye, gerek beyefendiye benzer bir tarafı yok.

Hurşit Efendi toparlanmaya çalıştı:

— Sizleri rahatsız ettim Efendim. Hepimiz yaka silkiyoruz bu kızdan. Böyle kötülük için yaratılmış bir kızın kendi öz kızları olamayacağını artık anlamış bulunuyorlar. Ama ele güne karşı ne yaparsınız? Bir soylu ailenin çocuğu sakat ve belki de geri zekâlı olabilir. Ama bu kadar kötülükler yüklü olarak dünyaya gelemez. Bir iki ruh doktoruna gösterdiler. Adamlar da hayret ettiler. Kan muayenesi de yapıldı. Aile ile ilgisi olmadığı kanaatine vardılar.

Bir hayli konuşulmuştu. İnci kapıdan:

— Anneciğim, yemek hazır, buyurunuz, dedi.

Hurşit Efendi kapıya bakıp bir daha:

— Fesüphanallah, dedi.

Annem sordu:

— Ne var Hurşit Efendi?

— Ne olacak hanımefendi, dedi adam. Bu ses Suna Hanımın sesi.

Bunu İnci de duymuştu. Annem:

— Ses sese benzeyebilir, dedi.

Yemekte pek konuşulmadı. Adam yalnız yalıdaki hizmetçilerden, ahçılardan, deniz motorundan ve otomobilden söz etti. Bu zenginlikler beni sinirlendiriyordu. İnci sık sık yüzüme bakıyor ve adam deniz motoru, otomobil filan dedikçe ayağı ile ayağıma dokunuyordu.

Yemekten sonra salonda Hurşit Efendi:

— Hanımefendi, dedi. Merdivenleri çıkarken bir piyano sesi duymuştum. Herhâlde küçük hanımefendi çalıyorlar.

— Evet, dedi annem. Okullarda birkaç defa konser verdi. Müziğe karşı büyük bir yeteneği vardır.

— Suna Hanım da piyano çalarlar hanımefendi. Ama artık evde neşe kalmadı. Zaten piyano çalıyorum diye tuşları yumruklayan o Gülçin Hanım tuşları kırdı geçirdi.

Hurşit Efendi annemin ikram ettiği sigarayı yaktı. Biraz şöyle çevresine bakındı. Piyanonun arkasına rastlayan duvardaki bir karakalem resme dikkatle baktıktan sonra:

— Bu zatıâlinizin resmi değil mi hanımefendi? dedi.

— Evet öyle olacak, dedi annem.

— Küçük bey mi yaptılar?

— Hayır, İnci Hanım.

— İnci Hanım kim?

— Kızım işte.

— Fesüphanallah.

Annem bu sefer gülmeye başladı:

— Siz de durmadan hayret ediyorsunuz Hurşit Efendi,

dedi. Bir kızın resim yapabilmesinde şaşılacak ne var?

Hurşit Efendi:

— Sermet Beyefendi de ressamdır da, dedi. Bu rastlantıya şaştım.

— Olabilir Hurşit Efendi. Şimdi, Sermet Beyefendi sizi ne için yolladı?

— Sizden bilgi almak için hanımefendi. O kadın bir şeyler anlatmış, gerek beyefendi, gerek Hanımefendi bu çocuk meselesi yüzünden pek perişan oldular. Gülçin diye kendilerine verilen kızın kendi kızları olmadığına inandılar. Bu kızın kanı, yapısı, ahlâkı, yetenekleri tamamıyla uygunsuz. Bir zaman bu kızı yola getirmeye çalışırlarken şimdi kendi kızlarının kimlerin elinde olduğunu düşünerek ıstırap çekiyorlar. Hanımefendi sık sık "Zenginlik, itibar neye yarar? Bir kızımıza sahip olamadıktan sonra!" diyorlar.

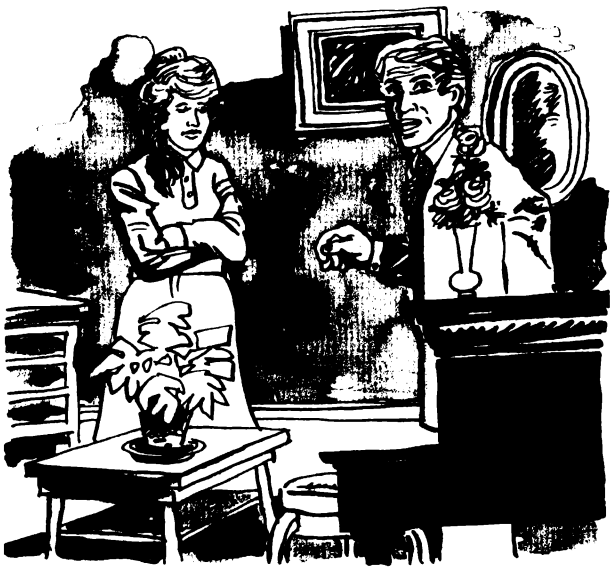
— Demek Gülçin'in kendi kızları olmadığını anlamışlar?

— Evet hanımefendi.

Annem biraz düşündükten sonra:

— Bakınız Hurşit Efendi, dedi. Bu kadın bundan on bir, on iki yıl kadar evvel bize bir çocuk getirdi. Ayağında uydurma bir ayakkabı, ayrıca el örgüsü yün çoraplar, arkasında ev dokuması yeldirmelikten bozma bir entari, sonra zavallının vücudu yediği dayaklardan çürük içindeydi. Kadın bu çocuğu bıraktı. Sigara almak bahanesiyle buradan ayrıldı. Gidiş o gidiş. Çocuğun bohçasından bir nüfus kâğıdı çıktı. Anası Hanife, babası Arif, adı Dürdane. Ama doğum yeri filân yok. O bölümü yırtmışlar. Ben buradan anladım ki, bu işte bir kasıt var. Sonra çocuğun konuşmalarından da tam bir anlam çıkartamıyorduk. Onu muhafaza ettik, onu okula yazdırdık. Elimizden geldiği kadar iyi baktık.

— Sonra ne oldu bu kızcağız hanımefendi?

Hurşit efendi, duvardaki resmi İnci'nin yaptığını öğrenince hayretini gizleyemedi.

— Bundan sonrasını Sermet Beyefendi ile görüşürüm.

Hurşit Efendi yutkundu.

— Bu kızın nerede olduğunu biliyorsunuz demek? dedi.

— Evet, diyorum.

— Niçin bendenize söylemiyorsunuz?

— Biz emeklerimizin, gösterdiğimiz özen ve ihtimamın karşılığını istiyeceğiz.

Hurşit Efendi hayretle annemin yüzüne baktı. Hattâ ben de şaşmıştım, İnci de bu sözü duymuş ve durumsamıştı.

Hurşit Efendi:

— Kızcağızın nerede olduğunu kesin olarak biliyor musunuz? dedi.

— Evet, dedi annem. Haftaya, pazar günü Sermet Beyefendi arzu ederlerse buraya gelirler.

— Böyle haber vereyim hanımefendi.

O çıkıp gittikten sonra annem yine dikişlerini eline aldı. Bu sırada İnci yanına geldi ve:

— Benim için bakım parası filân mı isteyeceksiniz anneciğim? dedi.

Kızın yüzünde yaşlar vardı; annem onu bir zaman seyrettikten sonra:

— Sen benim kızım değil misin İnci? dedi.

— Öyleyim anneciğim? Hurşit Efendiye söylediğiniz sözleri iyi anlıyamadım.

— Bizi yüzüstü bırakıp gidemezsin İnci? Ananı, babanı ıstıraptan kurtarırken bizi çiğneyemezsin. Biz ana oğul seni seviyoruz.

Ama ailesi onu bize bırakacak mıydı?

İşte, bir iki gün sonra bu bahis açıldığı zaman kız:

— Anneciğim, dedi. Orada ıstırap çeken bir anne, bir baba var. Siz bana söyleyiniz, ne yapmam doğru olur?

Annem biraz düşündükten sonra:

— İnci, dedi. Sana baskı yapmak, zorla seni alıkoymak istemiyoruz. Yalnız etki altında kalmandan korkuyoruz. Bak yavrum temmuz ayındayız. İmtihanlarla meşgulsün. Bu yıl liseyi bitiriyorsun. Bu bir genç kız için bir hayat dönemidir. Bu dosdoğru gidişimiz sarsılmasın. Cemal de Hukukun son sınıfına geçecek. Onun da sıkı çalışması gerekli.

— Biz sözlü sayılmıyor muyuz anneciğim?

— En kolay verilen şey sözdür yavrum. Bunun bir garantisi yoktur.

— Daha başka ne yapabilirim anneciğim?

— Ne yapılacağına ancak liseden mezun olduğun zaman karar veririz. Şimdilik, hemen bizi terketme. Baban buraya gelecek, etraflıca konuşuruz. Sen hemen yanına çıkma. Ben seslenirim.

— Peki anneciğim.

İnci pek uysal görünüyordu. O günlerde hakikaten imtihanları vardı. Salonun bir tarafında beraber çalışıyorduk.

Pazar günü için epeyce hazırlık yaptık. Fakat yaşantımızı hiç değiştirmedik.

Saat dokuzda o otomobil kapıya dayandı. İçinden zayıf tipli bir erkek çıktı. Dairenin kapısına kadar geldi. Onu ben karşıladım. İnci odasına çekilmişti. Onun odasının salona açılan bir ikinci kapısı vardı. Kız oradan bizim konuştuklarımızı rahatça duyabilirdi.

Sermet Bey orta boylu, yüzü tıraşlı, saçlar yarı kırlaşmış, ciddi yüzlü, asabi bir insandı. Annem ayağa kalkarak ona başıyla selâm verdi. Dikişi bırakıp rahat bir koltuk gösterdi:

— Şöyle buyurunuz beyefendi, dedi.

Sermet Bey çatık kaşlarla:

— Oturmaya gelmedim, dedi. Ne istiyorsunuz, onu söyleyiniz?

— Ne mi istiyoruz?

Annem de asabileşti. Sermet Bey:

— Emekten, ihtimamdan, özenmeden filân söz etmişsiniz, dedi. Masraflarınızı fazlasıyla karşılarım. Bir kelime söyleyiniz, yeter.

Annem eliyle tekrar oturacağı yeri gösterip adama:

— Her emek, her özenme para ile ölçülemez beyefendi, dedi.

Sermet Bey koltuğa oturdu. Cebinden pahalı bir sigara paketi çıkarttı. Çok kıymetli bir çakmakla yaktı. Anneme şöyle bir baktı:

— İsminizi öğrenebilir miyim? dedi.

— Mihride, dedi annem. Bana kısaca Mihri derler.

— Bu delikanlı kim?

— Oğlum Cemal.

— Peki kız nerede?

Annem:

— Size müşkilât çıkartacağımızı zannetmeyiniz, dedi. Fakat bizde öyle hemen verilecek bir kız yoktur. Siz münevver, soylu bir insansınız. Bir genç kızın paradan çok sevgi ile, şefkate büyütülmesi gerektiğini bilirsiniz. Nitekim, size sizin kızınız olarak takdim edilen, daha doğrusu doktor Kenan Bey merhumun köyden aldığı kızın nasıl bir yaratık olduğunu gördünüz. Beni biraz daha sakin olarak dinleyiniz.

Sermet Bey:

— Mihri Hanım, dedi. Şu dakikada düşüp ölebilirim. Bu mesele, o kız evimize geldi geleli hepimizi kahretti. Rica ederim kısa kesiniz. Birtakım şartlarınız mı var?

— Evet beyefendi, dedi annem. Önce adının Durdu olduğunu bildiğiniz o kızı evinizden çıkartınız, ya da gidinceye kadar Gülçin'i bizden almayınız.

— Bu ne demek hanımefendi?

— Bu şu demektir beyefendi: Bir melekle bir iblis bir arada bulunamaz. Arif Efendi gibi sabıkalı ve her türlü kötülüğü işlemiş bir adamın kızı ile sizin ve hanımefendi gibi asil ve tertemiz insanların kızı bir arada olamaz.

Sermet Bey:

— Sizin kocanız neciydi? diye sordu.

— Tesviyeciydi, dedi annem. Bir iş kazasında onu kaybettik. Bana dul, oğluma da yetim maaşı bağlandı. Fakatbu yetişmediği için, ben terzilik yapmaya başladım. Bugün için para bakımından hiçbir şeye ihtiyacımız yoktur. Oğlum da okuldan arttırdığı saatlerde muhasebecilik yapıyor.

— Bütün bunlar güzel şeyler Mihri Hanım. Gülçin ne oldu?

— Gülçin biraz disiplin altında, ama hiçbir şeyden mahrum kalmadan büyüdü. Lisenin son sınıfındadır ve bugünlerde diploma alacaktır.

— İleriye sürdüğünüz şartlara itibar ederim. Ama önce sizdeki kızın bizim kızımız olup olmadığını anlamam gerek.

— Hiçbir şüphe duymıyacaksınız beyefendi.

— Beni ne için bekletiyorsunuz?

— Fazla heyecan size de yaramaz beyefendi. Sakin olunuz. Size kısaca bazı şeyler anlatacağım. Meselâ, bu kızcağız bize geldiği zaman pek perişan bir kıyafetteydi. O Sabriye Hanım çocuğu bize bıraktı ve kaçtı. Biz ne böyle bir kız istedik, ne de önce memnun kaldık.

— Niye polise haber vermediniz?

— Polise haber verseydik bu kimsesiz çocuk için bir dosya mı tanzim edilecekti? Onu bir yetimhaneye veya bir aileye vermiyecekler miydi? Böyle bir şey olsaydı onu hiç bulamazdınız.

— Peki siz ne yaptınız?

— Ben onu evlât edindim beyefendi.

— Ne hakla?

Annem biraz sertçe baktı ve:

— Ben akla en yakın olanı yaptım, dedi. Gerek mahkeme, gerek nüfus idaresi benim isteğime karşılık hiçbir iti-

razda bulunmadı. Böylece Gülçin herhangi bir kız olmaktan kurtuldu. Onun çocuk ellerini, çocuk ayaklarını ben avucumda silip temizledim. Ona en iyi kumaşlardan elbiseler yaptım. Onu kucağıma alıp ilk günlerde yemek yedirdim. Liseye girinceye kadar, her gece kalkıp üzerini örttüm, uykusunu bekledim. Onu yine senelerce okula götürdük ve oradan alıp getirdik. Benim kız evlâdım olmadı beyefendi. Ben o çocukta bir kız evlât tadı buldum. Onu çok sevdim. Ondan ayrılmak, onu böyle bir elma verir gibi size vermek istemiyorum.

Annem ağlamaya başlamıştı. Sermet Bey bir sigara yaktı ve:

— Siz de sakin olunuz hanımefendi, dedi. Evimiz size daima açık olacaktır.

— Tahmin ederim, dedi annem. Ama bu evde, onun odasında yatağı boş kalacak. Üç kişilik soframızdan onun tabağı, onun sandalyesi kalkacak. Onun ayak sesleri, onun nazlı sesi buradan eksilecek. Onu delicesine seven oğlum avare, sefil olacak.

Sermet Bey bir anneme, bir de bana baktı. Annemin ağlamakta olduğunu görüyordu. Birden aksi bir şey söyleyemedi.

Annem devam ediyordu:

— Sizin evinize bir bahar gelecek. Neşe içinde, ses içinde, ışık içinde yaşıyacaksınız. Ama bütün bu şeyler bu evden sıyrılacak, eksilecek. Biz yalnızlığa, karanlığa mahkûm olacağız.

— Şey, dedi Sermet Bey, oğlunuz hakkında bir fikriniz mi var?

— Evet, dedi annem. İnci liseyi bitirir bitirmez onları nişanlamak istiyordum.

— İnci kim?

— Gülçin'in bizdeki adı budur beyefendi.

— Buna neden gerek duydunuz?

— Durdu olarak mı kalsaydı? Bizim soyadımız bu.

— Hanımefendi beni niye bekletiyorsunuz?

— Bana onların evlenmelerine engel olmayacağınız hakkında söz vermenizi bekliyorum.

— Benim bir genç kızın gönlüne baskı yapmaya hakkım yok. İstediği ile evlenebilir. Ama yeter ki istesin.

— Bu uygarca düşüncenize binlerce teşekkür ederim beyefendi. Biz sizi haftaya hanımefendi ile birlikte bekleyeceğiz. Arif Efendinin kızı olan o Durdu'yu da yanınızdan çıkartmadan İnci'yi bizden almayınız.

— Hanımefendi, ben Gülçin'i görmeden, onun öz kızımız olduğuna inanmadan annesini buraya kadar getirerek hırpalatamam. Zaten çok bedbahttır.

— Öyle mi efendim?

— Annem ayağa kalktı. Salona açılan oda kapısına giiti ve:

— İnci, gel yavrum, dedi. Bey baban seni görecek.

Kapı açıldı, annem yol verdi. İnci yavaş yavaş babasına doğru yürüdü. O iri lâcivert gözlerle pırıl pırıl bakıyordu. Sermet Bey ona bakar bakmaz ellerini yüzüne kapattı:

— Suna, diye haykırdı.

Demek İnci annesine bu kadar benziyordu?

Kız ilerleyip babasının eline eğildi. Onun elini öptü. Sermet Bey onu kollarıyla sardı ama sıkamadı, ne yapacağını bilmiyordu. Annem ona birkaç damla kolanya döktürdü.

Sermet Bey ayağa kalkmışken tekrar koltuğa çöktü, ellerini yüzüne kapattı. Ağlıyor ve:

— Gözün aydın Suna, diyordu.

İnci babasının karşısına oturmuştu. Onu ince ince tetkik ediyor ve yüzü renkten renge giriyordu.

İnci babasına bir bardak çay getirdi.

— Biraz içiniz efendim, dedi.

İnci, biz ve babası Sermet Bey ilk karşılaşmanın şaşkınlığıyla konuşuyorduk.

Belki Sermet Bey içtiği çayı biraz tuzluca bulmuştur. Çünkü öyle ağlıyordu ki, gözyaşlarının bardağa damlamaması mümkün değildi.

Annem bir pencere açtı. Salona temiz bir hava girdi. Sermet Bey titreyen parmaklarıyla paketinden bir sigara aldı. Annem:

— Kızım, dedi. Biraz bir şey yiyelim.

— Şimdi anneciğim, dedi Gülçin.

Artık İnci'ye hakiki adı olan Gülçin diye seslenmemiz gerekiyordu. Ben büyük endişeler içindeydim. Annem:

— Görüyorsunuz beyefendi, dedi. Gülçin fevkalâde bir kız. Üstün bir zekâya ve yeteneklere sahip. Çok mükemmel piyano çalar, resme istidadı da çoktur. Bakınız?

Annem kızın yaptığı resmi gösterdi. Sermet Bey bu resmin karşısında bir zaman durdu. Bir sanatkâr gözüyle inceliyordu. Sonra:

— Sizin havanızı tamamıyla vermiş hanımefendi, dedi. Ben de biraz resim yaparım. Bütün bunların dışında karşımda bir delil var. Suna'nın gözleri de böyle iri ve lâciverttir. Sonra yüzü, onu ilk defa gördüğüm yıllardaki yüzü. Bir insan bu kadar benzeyebilir.

Yemeğe oturduk. Baba kız karşı karşıya oturuyorlardı. Gülçin kalkıp yemek dağıtıyordu. Annem.

— Nasıl bir yemek sevdiğinizi bilmiyoruz beyefendi, dedi. Sizi temin ederim ki bu yemekleri Gülçin yapıyor. Zaten evimizde bu onun görevi. Hayat yükünü böylece paylaşmıştık.

Sermet Bey Gülçin'i değil, ama onun bir resmini alıp dairemizden ayrıldı. Arabasını kendisi kullanıyordu. Gülçin'le bareber aşağıya kadar indik. Kız dolu dolu gözleriyle:

— Haftaya annemi de getiriniz babacağım, dedi. Sizi

öpebilir miyim?

Baba kız öpüştüler. Sermet Bey beni de yüzümden öptü:

— Allaha ısmarladık oğlum, dedi.

Bu hitap beni biraz sakinleştirdi. Gülçin'le beraber otomobilin köşeyi dönmesini bekledik. Sonra el ele tutuşarak merdivenleri çıktık.

Sermet Beyin ziyareti üçümüzü de çok sarsmıştı. Üçümüz de ağlamıştık. Bu arada artık adını değiştirmemiz gereken Gülçin:

— Babam çok ağladı anneciğim, dedi.

Annem onu göğsünde sıkarken:

— Kızım, dedi. Seni bize bırakmayacaklar. Bunda hakları da var. Ama sen bizi unutursan çok, çok fena olur.

Gülçin temin ediyordu:

— Deli olmalıyım ki unutayım anneciğim. Hem ben sizin nüfusunuza kayıtlı, öz kızınız kadar haklara sahip bir evlâdınızım. Şüphesiz bu arada annemi, babamı da düşünüyorum. Onlar suçsuz insanlar, aldatılmış insanlar. Siz olgun bir insansınız, siz beni de uyarınız.

— Sen zeki ve saygılı bir kızsın Gülçin. Ama görüyorsun hâlimizi. Bizi büsbütün boşaltma. Düşün ki Cemal hukuku bitirince askere gidecek. Ben tek başıma kalacağım.

— Ben de gelir kalarım, öteki annemi de getiririm. Siz de gelirsiniz. Hemen hemen oniki yıldan beri bu daireden pek uzaklaşmadınız. Bir değişiklik, biraz ferahlık gerek size de.

— Sen iyi ol kızım, bana yeter.

Gülçin, annesi geleceği için telâşlanıyordu. Onun kendisine çok benzemesi içine dokunuyordu. Babası görür görmez öz kızı olduğunu anlamış, bütün kuşkuları bir anda ortadan kalkmıştı.

Bir akşam dönüşte dairede bir telâş gördüm. Meğer Hurşit Efendi gelmiş bir haber getirmiş. Bu haber bir mektupta yazılıydı. Sermet Bey şöyle yazmıştı:

"Mihri Hanımefendi,

Eşim Suna Hanım Gülçin'i bulduğumuz için sevincinden hasta düştü. O küçük, okul kıyafetli resmi avucundan bir yere bırakamıyor. İkimiz de bitkin bir hâldeyiz.

Bu arada size, memnun kalacağınız bir haberimiz var. Sabriye Hanım yalıya geldi, Durdu ile de konuştu. Bize garip bir teklifte bulundu: "Durdu benim ağabeyim Arif'in kızıdır, dedi. Onu ben alıp götüreceğim. Fakat biz fakir insanlarız. Köyde biraz tarlamız, Durdu'nun babasından kalma bir ev var ama bir iki baş hayvan almak, toprağı işletmek gerekir. Siz varlıklı insansınız. Bir miktar para yardımında bulunmak sizi sarsmaz.

Sabriye Hanımın bu teklifi bizi de memnun etti. En büyük üzüntü üstümüzden kalkmış oluyor. Kadın, hakikaten ağabeysi, sabıkalı Arif'in bir eşi. Ne kadar para istediğini sorduğumuz zaman iki inek parası olarak yüz bin lira, sonra yol parası, biraz eşya parası, Durdu'ya çeyiz parası derken bizden iki yüz elli bin lira aldı. Bana vermiş olduğunuz nüfus kâğıdını da kendisine verip noter huzurunda elinden bir senet aldım. Durdu'yu ve eşyalarını yalıdan çıkardık. Durdu köye gitmek sevinci içinde çıktı gitti. İşte mesele böylece kapanmış oldu."

Mektubun üst tarafı selâm ve iltifatlarla dolu idi. Biz anlıyorduk ki, artık Gülçin'i bize bırakmıyacaklar. Bu hâl bizi çok sarsacaktı. O güne kadar kilit kürek hep Gülçin'in elindeydi. Hesaplar, aldırır, ısmarlar, hatta biz o gün ne yiyeceğimizi bilmezdik. Önümüze sürpriz gibi, lezzetli bir yemek çıkartırdı.

Salonda para koyduğumuz bir kütüphane gözü vardı.

Ben kazancımı alıp oraya bırakırdım. Annem de dikişlerden aldığı parayı oraya koyardı. Kime ne lâzım olursa, oradan parasını alırdı. Kimsenin hesap sorduğu yoktu. Ama bu para çok bereketliydi, ay sonuna kadar bir hayli paranın arttığını görüyorduk. O zaman Gülçin evin bir eksiğini almak için teklifte bulunurdu. Onun hiçbir isteği reddedilmezdi.

Ben fakülteye gitmesem de daha fazla bir kazancım olamazdı. Müessesesinde çalıştığım ihtiyar tüccarın bütün hesap işlerine bakıyor, belki üç, dört kişilik iş görüyordum. Bana her ay sonunda:

"Ne kadar para istiyorsun Cemal Bey." diye sorardı.

Ben kendi aylığımı kendim arttırırdım. Ama hiçbir zaman bu müsaadeden fazlasıyla faydalanmak aklıma gelmezdi. Daha Gülçin İnci iken bir teklifte bulunmuş ve:

— Cemal ağabey, sen askere gideceksin, sonra ileride elimizde para bulunması da gerekecek. Şimdiden biraz tutumlu davranalım, demişti.

Gülçin'in bu düşüncesi yerindeymiş. Beş on bin lira biriktirmiştik. Ayrıca annemin alacakları çoktu.

Bu Gülçin'in ayrılması meselesi ortaya çıkınca daha ağır düşüncelere daldık. Ana oğul, ne yapacağımızı pek bilemiyorduk. Bir yıl sonra ben fakülteyi bitirip askere gidecektim. Belki de annemin bana para yardımı yapması gerekecekti. Bunun dışında dairede tek başına kalacaktık. Yemek ve alış veriş işleri, ev işleri de üstüne binince onun da kazancı azalacaktı.

Suna Hanımla Sermet Beyin ziyaretleri için hazırlık yaparken Hurşit Efendi tekrar geldi. İlk gelişindeki kabalığını gidermek için elinden geldiği kadar terbiyeli ve nazik davranıyor, tekrar tekrar özür diliyor, bu arada gözlerini Gülçin'den ayıramıyordu. Bunun için de ayrıca özür dilemiş ve:

— Bendeniz ailenin emektarıyım, demişti. Arzettiğim gi-

bi Sermet Bey evlenmeden önce yalıdaydım. Bir aralık ayrılmıştım. Ailem vefat edince tekrar döndüm. Ama ailede eski neşe kalmamıştı. Suna Hanımefendinin hamilelik zamanındaki rahatsızlığı, doğum sonrası Avrupa'ya, tedaviye gitmesi zorunluluğu hepimizi perişan etmişti. Bu sıkıntılı günler beş, altı yıl boyunca sürdü gitti.

Hurşit Efendinin anlattıkları hepimizi ilgilendiriyordu. Gülçin sordu:

— Bu sırada hep Avrupa'da mı kaldılar?

— Evet küçük hanımefendi, dedi, adamcağız:

— Sizi ilk görüşümde annen hanımefendiye benzetmiştim, dedi. Gözlük kullanmasaydınız benden saklanmanıza imkân bulunamazdı. Bu lâcivert gözlere hayatta bendeniz iki kişide rastladım. Birisi Suna Hanımefendi, diğeri de siz. Ayrıca sesiniz, resimdeki yetkiniz, müzik tutkunuz sizin hüviyetinizi ortaya koyuyordu. Ne yalan söyliyeyim, şüphelendim ve sustum. İşte siz o ailenin kızı olduğunuz kadar, sizin yerinize Doktor Beyin getirdiği o kız da bir başkasının kızı olduğunu bir bakışta anlatıyordu.

Hurşit Efendi tariflerle anlatıyordu:

— Daha gelir gelmez yemiş, içmiş şişmanlamıştı. Durmadan yiyordu, doymuyordu. En itinalı hazırlanmış bir elbiseyi hemen yağ ve meyva lekesi içinde bırakırdı. Haindi, ziyankârdı, can yakmaktan, kötülük yapmaktan hoşlanıyordu. Değil efendilerin, yalıdaki hizmetçiler bile onun yanlış getirilmiş bir kız olduğunu anlıyorlardı. Suna Hanımefendi iki kişi içine çıkamaz olmuştu. Beyefendi de zevkle çalıştığı resmi bırakmıştı. Merhum Kenan Bey iki defa köye kadar gitti ve bu garipliğin sebebini anlamaya çalıştı. Sonra o her fırsatta beyefendiden para çeken, bin bir yalanı bir anda söyliyen, haydut, hırsız, dolandırıcı ve dünyanın en ahlâksız adamı Arif'in kardeşi yalıya geldi. İnsan böyle bir kadın e-

vine kabul etmez, ama beyefendiyi görür görmez: "Bu kız sizin kızınız değil, ben sizin asıl kızınız Gülçin'in nerede olduğunu biliyorum" diyerek dikkati çekmiş ve Beyefendiye sizden, söz etmiş. Ayrıca: "Arif sizin kızınızı öldürecekti, ben aldım, bir aileye evlâtlık vererek hem izini kaybettirdim, hem de cannı kurtardım" demişti. Ben bu kadının iyilik için çocuğu kurtardığını zannetmiyorum. Belki Arif çocuğu ortadan kaybetmesini istemiştir. Sonradan küçük hanımefendiyi aramasının nedeni de bir para koparmaktır.

— Olabilir, dedi annem.

— Böyle zannediyorum hanımefendi, dedi Hurşit efendi. Hatta beyefendiye Gülçin Hanımı kurtarmak için birmiktar para vermek gerektiğini söyledi. Bunun üzerine beyefendi buraya geldikleri zaman sizi üzecek bazı hareketlerde bulundular.

— O zaman para almadığı hâlde nasıl oluyor da bizim adresimizi veriyor? Biz Gülçin'i veririz, o da açıkta kalır.

Annemin bu düşüncesine karşı Hurşit Efendi:

— Gülçin Hanımefendinin sizin yanınızda olduğunu bilmiyordu herhâlde, dedi. Siz kendi öz kızınız olarak bu hanımefendiyi tanıtmışsınız.

— Olabilir, dedi annem. Şimdi alacağını aldı ya!

— Evet hanımefendi. İlk gelişinde küçük hanım bulunnunca para alacağını söylemişti. İkinci gelişinde Gülçin Hanımı çıktığından haberi yoktu. Beyefendi haber verdiler kendisine. Hattâ teşekkür ettiler. İşte bunun üzerine Durdu'yu alıp götürmeyi teklif etti.

Annem:

— Bu kadın çok fena olabilir, dedi. Ama onu bizlere hizmet etmiş olarak kabul etmemiz gerekiyor.

— Evet efendim. Sermet Beyefendi, o kadının sözlerine

inanmazdı. Bu yüzden bendenizi göndermişlerdi. Bana da İnci Hanımın Gülçin Hanımefendi olduğunu söylemediniz. Fakat bendeniz beyefendiye İnci Hanımın yüzünde ve sesinde bulunan benzerlikten, resim yeteneğinden, müzik tutkusundan bahsederek "Belki gördüğüm kızdır" demiştim. Bunun üzerine sizin teklifinizi kabul ederek buraya geldiler.

Hurşit Efendi evin içindeki neşeli ve heyecanlı hâli biraz anlatıktan sonra:

— Sizlere görüştükten sonra Beyefendi çok duygulandı. Çok kibar ve temiz insanlar olduğunuzu hemen anlamışlar. Bu nedenle sizlere birer hediye vermeyi uygun buldular, dedi.

Annem sordu:

— Ne gibi bir hediye?

— Bir hâtıra hanımefendi. Böyle hediyeler insanların biribirlerini anmalarına yardımcı olur.

— Hatırlamak için hediyeye gerek var mı?

Hurşit Efendi:

— Belki bir minnet işaretidir, dedi. Gelirken bir kuyumcudan yüzük ölçülerini gösteren halkalardan aldım. Müsadenizle bakalım efendim.

— Niçin başka bir hediye değil de yüzük? diye sordu annem.

Hurşit Efendi zeki bir insandı.

— Hanımefendi dedi. Bir hediye yüzük olarak verilirse onu hediyeyi alan kimse görür ve hatırlar. Küpe, iğne kolye gibi bir hediyeyi daha çok karşıdakiler görür.

— Çok doğru Hurşit Efendi, şimdiye kadar böyle bir şey aklımıza gelmemişti. Ama bunca sene ağabeylik eden, Gül-

çin'i okula götürüp getiren oğlum Cemal'in bir hediye hak ettiğini düşünemez misiniz?

Hurşit Efendi:

— Tabiî hanımefendi, dedi. Tabiî. Hatta sizin gibi çok kıymetli ve müdrik bir anne de kıymetli bir hediyeyi hak etmiştir.

Annem içini çekerek:

— Ağaçlar büyütür, yel alır gider, anneler büyütür el alır gider, dedi.

Gülçin annemin boynuna sarıldı. Hurşit Efendi ölçüleri cebine koyarken gizlice yaşaran gözlerini silerek:

— Cenabı Mevlâ bir arada, huzur içinde yaşamayı nasip etsin, dedi. Artık bendenize müsaade buyurunuz.

Hurşit Efendi gün görmüş, klâsik terbiye almış, efendiliği kendisine yakıştırmış yaşlı bir kimseydi. Herhâlde Sermet Beyle Suna Hanımın da ona büyük itimatları vardı.

Gülçin pazar günü için yemekleri önceden hazırladı. Yalnız kızartmaları pazara bıraktı. Evi bir tek toz parçası kalmayıncaya kadar temizledi. Bu arada imtihanlara da girip çıkıyordu. Artık okul hayatının da sonuna gelmişti.

Annem pazar günü boş kalabilmek için elindeki dikişleri toparlamaya çalıştı. hepimiz Suna Hanımı çok merak ediyorduk.

Pazar sabahı apartman kapısının önünde o siyah, pırıl pırıl, özel oto durunca merdivenleri indik. Gülçin, ana kapının içinde bekledi annesini. Suna Hanım kocasının kolunda, bir elinde mendil, bir eliyle çarpıntısını bastırmak ister gibi davranarak içeriye girer girmez Gülçin:

— Hoş geldiniz anneciğim, dedi.

Kadın bir kere ona baktı. Belki bu bakışı ile yirmi yıl ön-

ce aynada gördüğü kendi hayali karşısına dikilmişti. Aynı yüz biçimi, aynı iri ve lâcivert gözler. Biri ter taze, öteki soluk ve zayıf.

Biz oracıkta ilkbaharla sonbaharın kavuşmasını seyrettik. Suna Hanımın dizleri vücudunu çekmiyordu. Heyecan onun bütün takatini kesmişti.

Annemle Gülçin onun beline sarıldılar. İkinci kata yürüterek çıkardılar. Salona girer girmez Gülçin de, annesi de gözyaşlarını tutamadı. Sermet Bey hemen sigarasına sarılmış, o da heyecandan kızarmıştı.

Bir anne ile kızının karşılaşması, hemen hiç biribirlerinin yüzünü görmedikleri hâlde, böyle on yedi yıl sonra buluşmaları hiç de soğuk ve resmi olmadı. Zaten onlar ikiye ayrılmış bir bütün gibi birbirlerine benziyor ve konuşurken durmadan pıtır pıtır gözyaşı döküyorlardı.

Annem Suna Hanımı öptükten sonra:

— Kızım, dedi. Sen anneciğinle seviş. Ben sofra işine bakayım. Bugün sen izinlisin.

Annem sofra hazırlığını yaptığı ve kızartmaları ortaya çıkardığı sürece hıçkıra hıçkara ağladı. Sofraya oturduğumuz sırada Suna Hanım:

— Bu derecede ağlamayınız hanımefendi, dedi. Siz baktınız, siz büyüttünüz, Gülçin benden çok sizin kızınız. Biz sizleri ayırmaya gelmedik.

Annem gözlerini silerken:

— Çok sevdim Hanımefendi, dedi. Çok sevdim bu garip kızcağızı. Kız evlât zevkini onda buldum. Allah bin kere razı olsun hiç, hiç kırmadı beni. Eh, kız evlât bu, elbette bir gün çekilir gider. Yemeğe buyurunuz efendim.

Hemen ilk defa yemek odamızdaki sofraya beş kişi oturduk. Gülçin yine servis yaptı. Tabakları verirken:

— Buyurunuz anneciğim, buyurunuz öteki anneciğim, buyurunuz babacığım, diyordu.

Sıra benim tabağıma gelince:

— Siz de buyurunuz Cemal ağabey, dedi.

Ama sofrada yan yana düştüğümüz için masanın altından benim ayağıma mânâlı bir hâlde basmıştı.

Yemek süresince genel konulardan söz edildi. Annem bu arada Gülçin'in dikiş işlerinde kendisine yardım ettiği gibi bütün ev işlerini bildiğini, mükemmel yemek pişirdiğini, resimde de büyük bir başarı gösterdiğini anlattıktan sonra:

— Doğrusu, dedi. Okulda piyano dersi verildiğini bana dokundurduğu zaman içim parçalandı. Benim kazancımla aylığımız ancak geçinmemize yetişiyordu. Piyano lüks bir şey, çok büyük para isteyen bir âlet. Ben biraz keman çalardım. Ama bir akordiyon bile alamazdım kızcağıza. İşte o zaman garibin güzel talihi imdadımıza yetişti. Bu piyanoyu bize komşumuz Binbaşı Adil Bey bıraktı.

Annem Adil Beyin kızı Neşe'den söz ederek piyano hikâyesini tamamladı. Albay olarak geldiği zaman Adil Beyin Gülçin'in piyanosunu dinlerken ağladığını da söyledi.

— Gülçin'in piyano çalmasını bu duygulu, hakikatli Albaya borçluyuz, dedi. Biraz paramız vardı. Piyanoyu satın almaya kalktığımız zaman kendisini kırmamamız için yalvardı. Emanet olarak bıraktığı piyanoyu artık bir hediye olarak kabul etmemiz için bizleri zorladı.

Suna Hanım:

— Güzel bir piyano, dedi. Yalıda da bir piyano var. Ama kapağını bile açan yok. Müzik biraz gönül rahatlığı ister.

Gülçin:

— Kısmet olursa ben açarım piyanonuzun kapağını, de-

di. Hatta isterseniz siz çalarsınız, ben söylerim. Ama bu hafta içinde son imtihanım var. Bana harcanan emekler boşa gitmesin. Bu bir hatfta içinde sevincimizi de hazmetmiş oluruz. Haftaya yalıya gideriz değil mi anne?

Annem başını çevirerek:

— Bana mı seslendin kızım? dedi.

İki anne arasında kalan kız da güldü, bizler de güldük.

Pazar günü, sözleşildiği gibi, Hurşit Efendi saat dokuzda özel oto ile gelerek bizi aldı. Yalıya götürdü.

Bu yalı yapı bakımından tarihî kıymeti olan eski eserlere benziyordu. Odaları, salonları gayet geniş, tavanları yüksek, hemen her odada ve merdiven sahanlıklarında ağır avizeler bulunan bir yapı idi. Duvarlarına manzara resimleri yapılmıştı.

Bizi karşılayanların başında Hurşit Efendi vardı. Arabayı bırakıp içeriye girerek direktif vermiş, bütün hizmetçileri çağırmıştı. Erkek olarak yaşlı bir adam ahçıbaşı Eyüp usta, şoför Ali bulunuyordu. Kadın hizmetçiler arasında zenci, yaşlı bir kadın Çeşmifelek Kalfa, orta hizmetçisi Nuriye ve Azmidil, sonra yalının deniz tarafındaki bahçesi ile meşgul olan erkek bahçıvan Hüseyin'le motoru çalıştıran Ali Kaptan vardı.

Bizi geniş bir salona aldılar. Hizmetçilerin de peşimizden gelip duvar diplerine sıralanmaları bize garip geldi. Ama bunda bir sebep varmış.

Biraz dinlendiğimiz zaman, ne olacak diye beklerken Sermet Bey ağaya kalktı ve:

— Mihri Hanımefendi, dedi. Gülçin'i İnci adıyla evlât edindiğinize göre Cemal Beyle aralarındaki içten gelen duyguların iyi bir sonuca varması sizce nasıl mümkün olacak.

Annem:

— Beyefendi, dedi. Evlât edinilen bir kimse ile evlât edinen arasında bir anlaşma olursa evlâtlık durumu ortadan kalkar.

— Tamam Hanımefendi, dedi Sermet Bey. Siz bir çatı altında yaşıyan iki genç arasındaki yakınlaşmanın bir kardeş sevgisinden daha başka olduğunu kabul ediyor musunuz? Siz söyleyiniz Cemal Bey.

— Evet efendim, dedim. Onu sevmemeye imkân yoktu.

Sermet Bey benim kıpkırmızı kesilen yüzüme bir baktı, sonra Gülçin'e dönerek sordu:

— Siz ne diyorsunuz Gülçin Hanımefendi kızım?

Gülçin rahatlıkla:

— Cemal Bey çok doğru söylediler efendim, dedi.

Suna Hanım:

— Buna kimsenin itirazı yok, dedi. Müsaade ederseniz, Gülçin Hanım son imtihanını verdiğine göre onları nişanlamamız doğru olur.

Sermet Bey:

— Çeşmifelek kalfa, dedi. Suna Hanımla benim yüzüklerimizi sizin takmanızı istemişti babam. Şimdi ben de bu iki genci sizin nişanlamanızı istiyorum.

Çeşmifelek kalfa:

— Büşüstüne Beyefendi, dedi. Bu bendenizin göreceği son ve en büyük mürüvvet olacaktır.

Suna Hanımdan aldığı yüzükleri Çeşmifelek kalfa benden başlıyarak ve bir dua okuyarak parmaklarımıza taktı.

Daha sonra Suna Hanım anneme yaklaştı, onun parmağına iri, pırlanta taşlı bir yüzük takarak:

— Sizin emeklerinizi karşılamak bizim haddimiz değildir, dedi. Bunu lütfen Suna'dan bir hâtıra olarak kabul ediniz Mihri Hanım.

Annem kısaca teşekkür etti. Bunun üzerine Çeşmifelek kalfa büyük bir tepsiye hazırlanan bardaklarla herkese şerbet verdi.

El, yüz öpüldükten sonra biz yalının balkonuna çıktık. Yemeğe kadar orada, denize karşı oturduk.

Yalı hakikaten çok güzel ve kibardı. Bu balkonda derin bir sessizlik ve huzur vardı. Boğazın suları masmavi akıp geçiyordu.

Bize mükemmel bir yemek verdiler. Bundan sonra da yaldızlı koltuklarıyla süslü salonda oturuldu. Gülçin bize piyano çaldı. Yıllardan sonra yalının içinde boğuk bir piyano sesi duyulmuştu.

Bizi o gece ayrı ayrı odalarda yatırdılar. Sabahleyin kahvaltıdan sonra müsaade istedik. Hepsi bizi yalının arka bahçesindeki yola kadar uğurladılar. Gülçin:

— Üzülmeyin anneciğim, dedi. Okul işleri için geleceğim.

Hurşit Efendi bizi apartmana kadar götürdü. Ana oğul yalnız kaldık. Annem içini çekerek:

— Allah böyle ayrılık versin, dedi. Her işin başı sağlık.

Parmağımdaki yepyeni alyansa bakarak düşünüyordum. Evimize iki saç örgüsüyle gelen bu ince yüzlü lâcivert gözlü kızcağızı ne çok sevmişim!

-SON-

2

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810975
9 789753 810975

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com